

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická

Případ Baláček

Výběrová edice korespondence s komentářem

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Jana Křížová**
Osobní číslo: **H17064**
Studijní program: **B7105 Historické vědy**
Studijní obor: **Spisová a archivní služba**
Téma práce: **Případ Baláček. Výběrová edice korespondence s komentářem.**
Zadávací katedra: **Ústav historických věd**

Zásady pro vypracování

Cílem bakalářské práce bude vytvořit (výběrovou) edici korespondence obsažené v soudním spise snoubeneckého sporu z roku 1859, který se zachoval pod názvem „Paulína Baláček“ ve fondu Arcibiskupství pražského v Národním Archivu v Praze (APA II – Manželský soud). Edice má obsahovat všechny důležité náležitosti včetně poznámkového aparátu. Nedílnou součástí práce má být kulturně-historická rekonstrukce pozadí vzniku dané korespondence.

Rozsah pracovní zprávy:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování bakalářské práce: **elektronická**

Seznam doporučené literatury:

Štoviček, Ivan, Ediční teorie a metodika, Praha, 2008, ISBN 978-80-86495-49-1; Kol., Zásady vydávání novověkých historických pramenů z období od počátku 6. století do současnosti, Praha, 2002, ISBN 80-86466-00-2; Kosák, Michal – Flaišman, Jiří a kol, Editologie (Od náčrtu ke knize), Praha, 2018, ISBN 978-80-88069-62-1; Komenda, Petr, Ediční příprava korespondence, Olomouc, 2008, ISBN 978-80-244-2057-8; Pavelková Čevelová, Zuzana, Každodennost manželství 19. století v Čechách pohledem soudních akt a příruček pro katolické kněze, Pardubice, 2016, ISBN978-80-88030-11-9.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Zuzana Pavelková Čevelová, Ph.D.**
Ústav historických věd

Datum zadání bakalářské práce: **30. března 2020**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. března 2021**

---

doc. Mgr. Jiří Kubeš, Ph.D.
děkan

---

doc. Mgr. Pavel Marek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2020

Prohlášení autora

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci použila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce, jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření vynaložila, a to podle okolností až do její skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne

11.5.2021

Jana Křížová

Poděkování

Ráda bych poděkovala své vedoucí práce Mgr. Zuzaně Pavelkové Čevelové Ph.D. za odborné vedení, trpělivost a čas, který mi věnovala při vytváření mé práce. Dále bych také chtěla poděkovat personálu Národního archivu v Praze, za ochotu a vstřícnost při předkládání archiválií. Nesmím vynechat ani rodinu a přátele, kteří mi byli velikou oporou.

Anotace

Cílem bakalářské práce je vytvoření edice korespondence, ta sloužila jako důkazní materiál zásnubního sporu, který se dostal před manželský soud. Zásnubní spor vzniknul mezi Karlem Kamperem a Paulínou Baláček. Korespondence zachycuje časové rozmezí od roku 1855 až do roku 1858. V první polovině jsou uvedeny informace k manželským soudům v 19. století, údaje o účastnících sporu, místopisné zařazení, popis sporu. Následuje specifikace písma korespondence, použité metody a transkripční zásady, popis archivního pramene. Dále následuje nejdůležitější část a tou je edice. Celou práci doprovází poznámkový aparát.

Klíčová slova

Paulína Baláček – Karel Kamper – manželský soud – korespondence – zásnubní spor

Annotation

The aim of this bachelor thesis is to compile an edition of correspondence which served as an evidence in the engagement dispute which was brought to the marriage court. The engagement dispute arose between Karel Kamper and Paulína Baláček. The correspondence covers the period from 1855 to 1858. In the first half, there is information on marriage courts in the 19th century, details of the dispute parties, topographical placement, and the description of the dispute. The mentioned list of information is followed by the specification of correspondence's type of writing, the used methods and transcription rules, and the description of the archival source. Next, the most important part follows, which is the edition. The whole thesis is accompanied by footnotes.

Keywords

Paulína Baláček – Karel Kamper – marriage court – correspondence – engagement dispute

Obsah

1	Úvod.....	1
2	Manželské soudy.....	3
3	Zásnubní spor - účastníci a děj.....	5
3.1	Karel Kamper	5
3.2	Paulína Baláček	5
3.3	Příběh Karla Kampera	5
4	Úvod k edici.....	13
4.1	Specifikace písma korespondence	13
4.2	Výběr a označení korespondence	14
4.3	Transkripční zásady	15
4.4	Stav archiválií	17
5	Edice	18
6	Závěr	51
7	Resumé.....	53
8	Zdroje.....	55
8.1	Prameny	55
8.2	Literatura	55
8.3	Časopisecké studie.....	56
8.4	Odborné slovníky	56
8.5	Internetové zdroje	56
9	Přílohy.....	58
9.1	Seznam příloh	58

1 Úvod

Dopisy, které zde budu editovat jsou uloženy v Národním archivu v Praze, jedná se o fond, který je zařazen mezi archiváliemi pražského arcibiskupství. Korespondence zachycuje dění okolo soudního sporu, mezi Karlem Kamperem a Paulínou Baláček. V případě Karla a Paulíny se jedná o zasnubní spor a dopisy měly být důkazním materiálem, na základě toho se dochovaly, neboť byly uloženy u soudního spisu a výpovědi v archivu pražského arcibiskupství. Výpovědi dokreslí děj celé záležitosti, nebudou součástí edice, neboť nejsou jejím předmětem. Důležité informace z výpovědí vyberu a v mé práci uvedu.

Cílem práce bude vytvoření edice¹ z vybrané korespondence². Tato korespondence zachycuje časové rozmezí od roku 1855 do 1858. Budu vytvářet přepis textu dopisů z 19. století do současného písma. Dále pak k edici uvedu poznámkový aparát s vysvětlivkami některých výrazů, specifických jevů z korespondence, místopisných údajů a další dle potřeby. V případě poznámkového aparátu budu vycházet převážně z odborné literatury, odborných studií a slovníků, také použiji internetové zdroje.

Tuto práci jsem si vybrala, neboť vytváření edic považuji za důležité hned z několika důvodů. Jedním z nich je, že dokumenty uložené v archivu mají určitou dobu životnosti a jejich informační hodnota může být buď částečně poškozena nebo zcela zničena degradací materiálu, o čem jsem se v praxi sama přesvědčila. Dalším důvodem je, že prostřednictvím edice se k informacím z daných archiválií může dostat široká veřejnost, která nemá zkušenosti s historickou paleografií. Záliba v historické paleografii je také velice časově náročná, což může spoustu zájemců odradit. Nicméně čas strávený nad archiváliemi má smysl, neboť se jedná o velice zajímavou práci s autentickými prameny.

Práci budu členit do šesti kapitol. První kapitolou bude úvod. Obsahem druhé bude seznámení s vývojem manželských soudů. Třetí uvede účastníky zasnubního sporu, zde hodlám vycházet převážně z matričních záznamů narozených. Dále pak bude kapitola pokračovat seznámením s dějem okolo Karla a Paulíny, místopisným a časovým zasazením, výtahem některých zajímavých informací z editovaných dopisů. Také zde uvedu zpracované výpovědi Paulíny a dopis který psala soudu. Součástí bude i soudní rozsudek zasnubního sporu. V následující čtvrté kapitole uvedu poznámky k edici, specifikace písma dopisů, výběr dokumentů, přesný popis, kde jsou uloženy, jakým způsobem jsou editované archiválie

---

¹ Jedná se o přepis původního textu, do současného písma. „*Edice má za úkol zpřístupnit text v podobě co nejbližší předpokládanému originálu.*“ Dalibor HAVEL - Helena KRMÍČKOVÁ, *Paleografická čítanka*, Brno 2014, s. 6.

² Národní archiv Praha, Archiv pražského arcibiskupství II., tzv. manželský soud, rozvodová řízení, inv. č. 1568, karton 3030.

označeny. Dále zde popíšu ediční zásady a uvedu použitou literaturu. Zmíním také stav archiválií a poznámky k jednotlivým dokumentům. Pátou kapitolou bude samotná edice korespondence. Poslední šestá bude závěr, ve kterém shrnu výsledky práce s prameny.

Ráda bych také zmínila tabulku, která bude součástí příloh, v té přehledně seřadím data korespondence, očíslování, korespondenty, adresáty, rozměry, použité materiály. Pro čtenáře edice může být tabulka užitečná pro rychlou orientaci v korespondenci.

2 Manželské soudy

Případ manželského sporu, který zde sleduji se odehrává v druhé polovině 19. století. V této době došlo k jistým zásadním změnám v ohledu manželských soudů, proto zde krátce tyto změny zmíním.

Manželské soudy je důležité chápat v kontextu dané doby, a proto je nutné začít od Tridentského koncilu 1545-1563. Zde bylo právně definováno manželství, jako svátost a vyhlášena jeho nerozlučnost. Na Tridentském concilu bylo také vyneseno, za jakých podmínek je možné uzavřít platné manželství a zároveň za jakých podmínek je možné se rozvést. V listopadu 1563 vyhlásil concil dvanáct základních kánonů³, týkajících se manželství. Celá věc byla pod vlivem katolické církve. Od Tridentského koncilu bylo možné platný sňatek uzavřít pouze před tváří církve, za přítomnosti duchovního a dvou svědků. Cílem bylo přesné vymezení manželství, podřízené kanonickému právu.

Významnou událostí bylo vydání Manželského patentu Josefem II. ze dne 16.1.1783. Tento patent přinesl zásadní změny ve věci uplatňování manželského práva. Odebral kompetenci církevním soudům a převedl ji na civilní soudy. Některé zásady kanonického práva civilní soud převzal, například aby byl sňatek platný, musel být stále uzavřen před zastupitelem církve a dvěma svědky. Poprvé se zde objevil termín „rozluka“ což znamenalo, že se po rozvodu mohli bývalí manželé oženit s novými partnery, to však platilo pouze pro evangelíky, katolíci takové právo na další sňatek neměli.

Dalším významným bodem bylo zavedení Všeobecného občanského zákoníku v roce 1811, který vešel v platnost 1. ledna 1812. Manželství stále uzavírala církev, což znamenalo, že při uzavírání sňatku musel být přítomen zastupitel církve a dva svědci. Vše ostatní řešil civilní soud, například rozvody, manželské překážky a podobně. Důraz byl kladen na preferenci otcovské autority a na soudržnost rodiny.

Zásadní změna nastala, při uzavření smlouvy mezi habsburskou monarchií a Svatým stolcem, kdy vzniknul tzv. konkordát. Byl císařem vydán 18. srpna 1855 a 8. října 1856 doplněn dvěma důležitými přílohami, zákonem o manželství katolíků a instrukcí pro církevní soudy. Tento dokument učinil dvě zásadní změny, první změnou bylo, že katolická církev dostala dohled nad školstvím a tou druhou, že byla katolické církvi navracena soudní pravomoc v manželských záležitostech. Tím pádem církev rozhodovala o všem, co se týkalo manželství,

---

³ Slovo „kánon“ znamená v kanonickém právu základní část určitého právního předpisu.

sňatky, rozvody, rozluky, spory atd. Církev měla mněla převzít činnost manželských soudů od 1. ledna 1857.⁴ Na základě toho přešla činnost manželských soudů pod správu arcibiskupství.⁵

Důležitým datem se stalo 25. května 1868, kdy byla obnovena platnost manželského práva dle Všeobecného občanského zákoníku pro katolíky a také byla obnovena příslušnost státních soudů pro manželské spory.⁶ Konkordát byl v roce 1870 vypovězen.⁷

Rok, kdy se dostal před manželský soud, případ zásnubního sporu Karla Kampera a Paulíny Baláček, je 1858.⁸ Z čehož vyplývá, že v této době spadaly záležitosti zasnub, sňatků, manželství atd. pod církevní soudy. Proto je tento soudní spis, týkající zásnubního sporu Karla Kampera a Paulíny Baláček, součástí Archivů pražského arcibiskupství, který je dnes uložen v Národním archivu v Praze.

---

⁴ Monika MANKE, *Výkon soudní moci v arcidiecézi pražské v letech 1917 - 1948*, In: *Revue církevního práva* 20, Praha 2014, s. 62.

⁵ Zuzana PAVELKOVÁ ČEVELOVÁ, *Každodennost manželství v 19. století v Čechách*, Pardubice 2015, s. 37.

⁶ Kateřina MŇUKOVÁ, *Civilní a církevní forma manželství v 19. a 20. století*, Brno 2011, s. 35.

⁷ Zuzana PAVELKOVÁ ČEVELOVÁ, *Každodennost manželství v 19. století v Čechách*, Pardubice 2015, s. 30-37.

⁸ Datum je uvedeno na obalu soudního spisu. Národní archiv Praha, Archiv pražského arcibiskupství II., tzv. manželský soud, rozvodová řízení, inv. č. 1568, karton 3030.

3 Zásnubní spor - účastníci a děj

3.1 Karel Kamper

Karel Antonín Kamper, se narodil v Benešově 9. ledna 1837 a den na to 10. ledna pokřtěn, byl synem Augustýna Kampera, který působil jako c. k. důchodní⁹ v Uhlířských Janovicích. Matka Karla, rodným jménem Marie Dostálová posléze, Marie Kamper, byla dcera Josefa Dostála mlynáře z Kochánek. Karlův dědeček, Karel Kamper pocházel z Dačic na Moravě, kde působil také jako důchodní, stejně jako otec Karla, z toho lze sledovat, že se jednalo o nejméně tři generace úředníků v této rodině, neboť z níže uvedeného textu zjistíme, že se Karel Kamper také stal úředníkem.¹⁰

3.2 Paulína Baláček

Paulína Baláček narozena v Kolíně 27. června 1838, 28. června byla pokřtěna. Otec Paulíny byl František Baláček měšťan a učitel na hlavní¹¹ škole v Kolíně, narodil se v Břežanech, odkud také pocházel jeho otec, který zde působil jako sedlák. Matka Paulíny byla Antonie, dcera Jozefa Cobla řeznického tovaryše z Kolína.¹²

3.3 Příběh Karla Kampera

Část života Karla Kampera, které se zde v mé práci chci věnovat, začíná ve středočeském kraji, ve městě Kolín a jeho blízkém okolí. Zde se také s největší pravděpodobností seznámil tehdy devatenáctiletý Karel s o rok mladší Paulínou Baláček. Otec Karla v té době působil jako úředník v Uhlířských Janovicích, které se nacházejí přibližně dvacet km směrem na jihozápad od Kolína, odkud pocházela Paulína.

---

⁹ Důchodní - spravoval finance velkostatku, také s nimi disponoval, staral se i o vyplácení mezd, o výdaje a td., zodpovídal se majiteli velkostatku. Jednalo se o důležitou funkci, týkající se hospodaření s financemi. Václav ČERNÝ, *Hospodářské instrukce, Přehled zemědělských dějin v době patrimoniálního velkostatku v 15.-19.století*, Praha 1930, s. 60-61.

¹⁰ Státní oblastní archiv Praha, Sběrka matrik Středočeského kraje, Farní úřad římskokatolické církve Benešov, Matrika narozených 1832-1845, sign. Benešov 10, s. 60.

¹¹ Význam „hlavní škola“ - Všeobecný školní řád z 6. prosince 1774 ustanovil tři základní typy škol - „*obecné německé či triviální školy (jedno až dvoutrídni zřizované ve všech lokalitách, v nichž se nacházel farní či filiální kostel), hlavní škola (tři až čtyřtrídni, jež měla být v každém větším městě) a normální škola (čtyřtrídni v každém hlavním městě)*.“ Ivana EBELOVÁ, *Židé a josefínské školské reformy. Židovští studenti na pražské universitě od osmdesátých let 18. století do rozdělení university v roce 1882*, In Český časopis historický 112, Praha 2014, s. 657.

¹² Státní oblastní archiv Praha, Sběrka matrik Středočeského kraje, Farní úřad římskokatolické církve Kolín, Matrika narozených 1837-1842, sign. A.XIV., s. 59.

Korespondence, ze které se edice skládá, zachycuje vztah Karla a Paulíny mezi lety 1855-1858. Také se zde můžeme setkat s několika dopisy od matky Karla, která promlouvá k Paulíně a od Franzisky Kamper, což byla sestra Karla. Tento vztah dvou mladých lidí zaniká někdy v roce 1858, prozrazuje nám to dopis, který psala Paulína manželskému soudu a soudní rozsudek Pražského arcibiskupství ze 20. října 1859. Usnesení manželského soudu rozhodlo, že si Karel musí buď Paulínu vzít za manželku nebo se s ní řádně finančně vyrovnat. Ke sňatku pravděpodobně nedošlo, neboť dle matričních záznamů víme, že Karel zplodil v roce 1871 syna Jaroslava Kampera¹³ a o několik let později v roce 1878 Ottakara Kampera.¹⁴ Oba syny měl s Josefou Leiderovou, což byla dcera Karla Leidera, zlatníka z Prahy.¹⁵ Synové se posléze stali známými českými osobnostmi, což v níže uvedeném textu dále rozvedu. Ráda bych zde uvedla několik příkladů z edice, neboť vypovídá spoustu zajímavých informací o Karlově životě a vztahu s Paulínou.

Hned v několika prvních dopisech se můžeme dočíst, jak Karel sděluje Paulíně, že je zaskočený chováním otce Paulíny a jejími slovy: „*Velice mě mrzí a trápí ten včerejší večer, že jsme se tak špatně rozešli, neboť takové řeči jsem ještě od Vás nikdy neslyšel, což jsem měl já tomu říci, když 29. května Váš pan otec mě tak hanlivě potupil nebo myslíte, že snad já studu nemám...*“.¹⁶ Bohužel v dopise není napsáno, o jakou konkrétní urážku od otce Paulíny se jednalo. Ale rozčilení Karla je zde zachyceno dostatečně. Z další korespondence vyplývá, že se Karel a Paulína pravidelně scházeli, neboť zde stojí: „*Tedy tě žádám, bys mi to potěšení prokázala, - můžeš-li - totiž bys dnes dříve než obyčejně mě navštívila.*“.¹⁷ Zde se jednalo o domluvu nějaké schůzky, podobných krátkých dopisů obsahuje edice více, zachycují čas a místo kde se měli Karel s Paulínou sejít. Dále pak můžeme nalézt text, ve kterém je Karel rozhořčen, tím že jej Paulína označila jako cizoložníka a smilníka, s jejím vyjádřením zjevně nesouhlasí a snaží se obhájit svou věrnost k ní. Také zde v této část edice upozorňuje Paulínu, že jestli se nadále bude chovat tímto způsobem, tak se pro ni celá věc ve zlé obrátí: „*...připomínám Ti, že když chceš na takovéto dráze kráčet, na které nyní stojíš, bys dále kráčela, však nevím kam jinam dráha takto nežli ku zkáze vede.*“.¹⁸ Následuje část, kde Karel vyjadřuje nedůvěru vůči důvodům, které Paulína uvedla ohledně toho, že nemůže přijít na schůzku. A

---

¹³ Archiv hlavního města Prahy, Sbírká matrik města Prahy, Karlín, Farní úřad římskokatolické církve kostel sv. Cyrila a Metoděje, Matrika narozených 1869-1872, sign. KAR N8.

¹⁴ Archiv hlavního města Prahy, Sbírká matrik města Prahy, Karlín, Farní úřad římskokatolické církve kostel sv. Cyrila a Metoděje, Matrika narozených 1875-1878, sign. KAR N10.

¹⁵ Tamtéž.

¹⁶ Národní archiv Praha, Archiv pražského arcibiskupství II., tzv. manželský soud, rozvodová řízení, inv. č. 1568, karton 3030, dopis č.1.

¹⁷ Tamtéž, viz dopis č.3.

¹⁸ Tamtéž, viz dopis č.5.

dává Paulíně najevo, že jejím slovům nevěří: „...z toho zpozorovat můžeš, že Tvé ospravedlnění u mě místa nenalezlo.“¹⁹

Posléze se dostáváme k textu korespondence, kde je důležité si povšimnout, že místem odkud jej Karel posílá je Praha, předchozí dopisy byly zasílány z Kolína. První takovýto dopis v edici je z 5. září 1856,²⁰ z čehož vyplývá, že se Karel v této době pravděpodobně přestěhoval do Prahy, ostatně o tom vypovídá i obsah následující korespondence, kde Paulíně sděluje svou novou adresu²¹ a uvádí zde, že je zaměstnán jako protokolista c.k. úřadu. Změnu bydliště Karla nám také prozrazují místopisné informace, které jsou obsaženy v dopisech, například v předchozích uvádí Bedřichov,²² čímž je myšlena Bedřichova vyhlídka v blízkosti Kolína a od výše zmíněné části v edici z 5. září 1856 pak uvádí už jen místopisné poznámky z Prahy, například Koňskou bránu²³ a další tamní místa. Karel si zde také stěžuje Paulíně, že o něm matka Paulíny vypráví lidem pohoršující věci a prosí ji, aby matce domluvila a ta už tak dále nečinila a aby ani ona nic pohoršujícího dále veřejně nepronášela: „*Žádám Vás ještě dále, byste matince Vaší řekla, aby nic více lidem o mně neříkala, co mně dala, jako to i řekla Vaší domácí (Štaffa), že mně dala matinka všechno, co na sobě mám, i také šlafrock,... Ty sobě můžeš pomyslet, jaký stud mě obklíčit musí, když mě cizí lidi do očí řeknou, že vše od Vás mám, vždyť to není ani pravda, neboť jsem pouze prádlo od Vás obdržel a noční kabát. Tedy Tě pro Boha žádám, nesděluj žádnému nic z naší záležitosti...*“²⁴ Domácí Štaffová pravděpodobně do záležitostí Karla a Paulíny neblaze přispívala, neboť si na ní Karel v několika dalších dopisech stěžuje. Údajně o Karlu Paulíně řekla, že jí Karel za zády Paulíny před Štaffovou uráží a pomlouvá. Paulína na základě těchto informací od domácí Štaffové, žádá po Karlovi omluvu, ten se hájí a uvádí, že by o ní nikdy nic takového nepronesl. Sděluje Paulíně, že naopak Štaffová pomlouvá jí a její matku. Zde Karel označuje domácí Štaffovou, jako „*zkaženou ženu*“.²⁵ V této části textu také Karel píše Paulíně, že nevěří jejím důvodům, které uvádí ve věci, že za Karlem nemůže přijet do Prahy. Prý se musí starat o matku, která je nemocná, ale zároveň údajně matka jede pryč. Což nedává Karlovi smysl, proč by nemocná matka někam jezdila a kdyby odjela, tak Paulína nemá důvod zůstat doma, protože by se nemusela o matku starat a může za ním přijet do Prahy. Vyjádření Paulíny Karel považuje za absurdní a jako pouhou výmluvu.²⁶

---

¹⁹ Tamtéž, viz dopis č.6.

²⁰ Tamtéž, viz dopis č.8.

²¹ Tamtéž.

²² Tamtéž, viz dopis č.7.

²³ Tamtéž, viz dopis č.23.

²⁴ Tamtéž, viz dopis č.8.

²⁵ Tamtéž, viz dopis č.11 ad.

²⁶ Tamtéž, viz dopis č.10.

Karlovi se pravděpodobně nepodařilo Paulínu přesvědčit, aby za ním přijela do Prahy, protože dále můžeme v edici nalézt dopis, který Karel píše matce Paulíny. Prosí ji, aby Paulínu poslala do Prahy ona a aby jí o tomto dopise neříkala. První korespondenci od Karla pro matku Paulíny nalezneme v edici z 10. listopadu 1856.²⁷ V textu ze 3. prosince 1856 se dozvídáme, že byl Karel s největší pravděpodobností členem ochotnického divadla, neboť zve Paulínu na představení, kde má hrát i on. A zmiňuje zde, že se k němu dostala informace o hádce mezi Paulínou a její matkou, nicméně z textu není jasné, kvůli čemu měla hádka vzniknout.²⁸ Paulína měla na dané představení přijet 8. prosince 1856, ale následně se v edici dozvídáme, že nepřijela. Karel píše 17. prosince 1856 matce Paulíny, že na pozvání nedorazila a stěžuje si, že ani na dopisy neodpovídá, tudíž už další zasílat nebude, neboť by to nebylo z jeho strany vhodné. Prosí ale matku, aby alespoň ona odpověděla a znovu ji žádá, aby za ním Paulínu do Prahy poslala.²⁹

Následující dopis je také adresován do rukou matky Paulíny, ovšem je plný rozhořčení ze strany Karla. Matka pravděpodobně napsala Karlovi, že předchozímu psaní nerozumí, takže na základě toho Paulínu do Prahy neposlala, jak žádal Karel. Navíc údajně Paulína Karla písemně urazila odpovědí na jeho dopis a ten sděluje matce co bylo obsahem: „*Bezpochyby nebudou ani vědět co mně na něj psala, tedy Jim to sdělím, a sice že urážek hrubých proti mně se opět dopustila, že jsem lhář a že za Smržovou jezdím*“³⁰ Paulína opět Karla obvinila z nevěry, jako tomu bylo už ve výše uvedeném textu. Kdo měla být Smržová, za kterou měl Karel údajně jezdit nevíme, neboť se v celém textu toto jméno objevilo jen jednou. Karel zde znovu matku žádá, aby za ním Paulínu poslala do Prahy. V dopise z 23. prosince můžeme vidět, že Paulína pravděpodobně Karlovi slíbila, přijet na Štědrý večer. Karel slibuje, že Paulíně nebude nic vyčítat a vše jí odpouští.³¹ Z následující korespondence vyplývá, že měla Paulína zjevně nějaké zdravotní potíže, není však jasné, co přesně Paulínu trápilo.³²

Dále se v edici můžeme dočíst, že Paulína nejspíš napsala dopis matce Karla, jelikož ta zjevně odpovídá na korespondenci od Paulíny. První takový dopis od matky Karla nese číselné označení 21 a ad 21, je z 16. února, rok bohužel není uvedený. Zde si můžeme také všimnout, že místo odeslání dopisu jsou Uhelné Janovice,³³ kde v té době působil Karlův otec a odkud

---

²⁷ Tamtéž, viz dopis č.13.

²⁸ Tamtéž, viz dopis č.14.

²⁹ Tamtéž, viz dopis č.16.

³⁰ Tamtéž, viz dopis č.17.

³¹ Tamtéž, viz dopis č.19.

³² Tamtéž, viz dopis č.20.

³³ Dnešní název obce je Uhlířské Janovice, nachází se ve středočeském kraji cca 17 km jihozápadně od Kutné Hory. Matka Karla Kampera v korespondenci tuto obec označuje, jako „Uhelné Janovice“.

psala i matka Karla. Z obsahu tohoto dopisu můžeme vyčíst, že si pravděpodobně Paulína stěžovala matce na Karla. Matka uvádí, že je Karel ještě příliš mladý na vážnou známost a že se snažila vztahu včas zabránit, aby celá věc neskončila zle. Také uvádí, že na sebe mohli Karel a Paulína pár let počkat: „že v počestnosti, když byste sobě věrni byli, že by se to jednou přece státi mohlo, a svoji byli, vždyť je mnoho upřímných, že na sebe mnoho let čekají.“³⁴ Matka píše, že se celá věc určitě urovná. Také si zde několikrát stěžuje na své zdraví.³⁵

Několik následujících dopisů obsahuje údaje týkající se schůzek mezi Karlem a Paulínou, kam má Paulína přijít, v kolik hodin a podobné další informace. V edici se setkáváme také s dopisem od Frencizky Kamper, sestry Karla, která přeje Paulíně ke svátku. Frencizka píše z Janovic a vzkazuje po Paulíně také pozdrav Karlovi do Prahy.³⁶ Dále pak nalezneme v edici dopis, který není podepsaný a není na něm uvedené datum, pravděpodobně jej napsal Karel, dá se tak usuzovat z obsahu. Toto psaní je plně rozhořčení, kdy Karel pravděpodobně přestal mít pochopení pro chování Paulíny: „Přicházíte teprve nyní s prosbou a bych Vám odpustil, když již dosti hanby a pronásledování jste mně učinili? .. Dále Vám musím připomenout, že co se dotýče příkladů a napomínek ve Vašem psaní - ty samé dokonce žádný oučinek u mě nenaleznou, neb takových známých písniček, již jsem dosti od Vás slyšel.“³⁷ Jedná se o poslední zasláný dopis Karlem v této edici.

Další věcí, která má velkou vypovídající hodnotu o vztahu Karla a Paulíny je výše zmíněný dopis, který psala Paulína manželskému soudu ohledně zahájení řízení, ve věci zasnoubení a dále neuskutečněného sňatku. Také zde uvedu některé výpovědi Paulíny, které byly zapsány při soudním jednání a jsou součástí soudního spisu.

Výpovědi Paulíny a tento dopis zasláný manželskému soudu edice neobsahuje, proto zde některé zajímavé informace z těchto pramenů ráda uvedu.

V dopise z 10. prosince 1858, který Paulína zaslala manželskému soudu se nám potvrzuje velká část informací, které byly obsaženy v ostatních pramenech a také informace které předtím nebyly zcela jasné, například že Frencizka Kamper byla opravdu sestra Karla, dále pak že mezi Karlem a Paulínou mělo skutečně dojít k zasnoubení. Také se zde objevuje informace, kterou není možné přehlédnout, Paulína uvádí, že jí Karel svedl a ona následně porodila, udává zde rok porodu 1857. Údajně dítě hned po porodu zemřelo. Paulína si stěžuje, že si jí Karel nechce vzít za ženu a že k tomu neudává žádný pádný důvod. Navíc prý rodiče

---

³⁴ Tamtéž, viz dopis č.21 ad.

³⁵ Tamtéž.

³⁶ Tamtéž, viz dopis č.29.

³⁷ Tamtéž, viz dopis č.30.

Karla už hledají novou nevěstu, kterou má být údajně bohatá dcera mlynáře. Paulína si myslí, že právě dcera mlynáře je důvod proč ji Karel opouští.

Zde v tomto dopise se objevuje informace o tom, že Paulína zasílá jako důkazní materiál o zasnoubení a doby trvání vztahu manželskému soudu korespondenci, která jí byla zasílány od Karla Kampera, jeho matky Marie Kamper a sestry Frencizky Kamper. V dopise Paulína uvádí několik příkladů a citací z této přiložené korespondence. Jako další důkaz, poukazuje Paulína na svědectví manželů Václava a Kateřiny Štaffových, před kterými údajně Karel předvedl Paulínu, jako svou nevěstu a prý tak činil i před rodiči, blízkými příbuznými a veřejností.

Paulína soud žádá, aby Karel dodržel slib a pojmul ji za manželku nebo se s ní řádně finančně odškodnil, a to včetně všech vzniklých výloh, při porodu a věcí s tím spjatých, soudních výloh, újmu na cti atd.

Dále zde máme výpovědi Paulíny od soudu, ve kterých se dozvídáme například, že Karel pravděpodobně obvinil Paulínu, že urazila jeho rodiče, neboť se zde Paulína tuto věc snaží obhájit. Prý neměla peníze na obživu a na základě toho požádala Karla, aby jí na nějaký čas pomohl, ten však dle její výpovědi jednal takto: „*on nadával a tupil mé rodiče, načež sem jenom řekla: moji rodiče jsou hodní, ale tvoji za nic nestojejí, poněvadž tebe odemě odhánějí a jiná děvčata tobě hledají.*“³⁸ A dále se obhazuje, že nikdy nic špatného o rodičích Karla neřekla.

Také je z výpovědi zřejmé, že Karel chtěl celou věc vyřešit vyplacením Paulíny, pravděpodobně to navrhl i soud. Ona na to odpovídá, že v žádném případě na finanční vyrovnání nepřistoupí a že se práva na sňatek nevzdá. Prý ani větší peněžitá částka nemůže Paulíně nahradit co jí Karel vzal. A také zde Paulína uvádí, že Karel nemá žádný řádný důvod od sňatku odstoupit. U této výpovědi není uvedené datum.³⁹

Následuje dokument, který je také ve složce s výpověďmi Paulíny, jedná se o protokol z 8. července 1859. Paulína zde napsala manželskému soudu, že s Karlem nemůže dojít k řádnému konci a že se sňatku vyhýbá. Žádá tedy soud, aby byl Karel předvolán, celá věc se vyřešila a řádně se s ní vyrovnal. Stěžuje si soudu, že ji Karel učinil nešťastnou a že se o ni má postarat. Zde se dozvídáme, že byla Paulína pravděpodobně znovu těhotná: „*vyznati musím, že mě omámiv na něco svedl! já s ním v 6 měsíci těhotná jsem, a on mě nyní opouští a hanobí, tak já mám tu naději, že on na napomenutí slavného soudu spíše co dá a k poznání*

---

³⁸ Národní archiv Praha, Archiv pražského arcibiskupství II., tzv. manželský soud, rozvodová řízení, inv. č. 1568, karton 3030.

³⁹ Tamtéž.

*své svědomité povinnosti přijde, aby mě nezahanboval, ale slovu danému dostál.*⁴⁰ Tímto protokol končí.

Celou věc zasnub a sňatku uzavírá již výše zmiňovaný soudní rozsudek z 20. října 1859. Usnesení manželského soudu znělo takto: „*Zasnoubení a manželství, kterýž podle přiznání mezi Karlem Kamperem a Paulínou Baláčkovou daným a přijatým slibem skutečně uzavřeno jest, námitkami, jež Karel Kamper proti jeho dosavadní platnosti dne 29 minulého měsíce protokolárně před soudem učinil, zrušeno není a trvá až dodnes. Pročež Karel Kamper zavázán jest, k slibu svému dostáti, a Paulínu Baláčkovou za manželku pojmouti, a neb se s ní pořádně vyrovnati. Tentýž Karel Kamper jest i povinen, soudní outraty nésti.* Z čehož je jasné, že soud nařídil Karlovi, aby se s Paulínou buď oženil nebo řádně finančně vyrovnal.⁴¹

Část života Karla Kampera, kterou tento výše uvedený text zachycuje, je plná informací a zvrátů. Níže uvedená edice dochované korespondence pro nás může být také významným zdrojem faktů. Každý si musí vytvořit svůj vlastní úsudek sám, neboť na čí straně zasnoubených byla pravda, se už asi nikdy nedozvíme a můžeme se pouze domnívat.

Ke sňatku pravděpodobně nedošlo, neboť z matričních záznamů víme, že se Karlovi v letech 1871 a 1878 narodili synové s novou ženou, Josefou Leiderovou, což byla dcera Karla Leidera zlatníka z Prahy a Anny Fischerové z Radonic.⁴² Synové Karla se stali známými českými osobnostmi na přelomu 19. a 20. století, proto je zde ráda krátce uvedu.

Starší ze synů byl Jaroslav Kamper, narozený 12.8.1871 v Praze v Karlíně.⁴³ Vystudoval gymnázium na Novém Městě v Praze a posléze práva na Karlově univerzitě. Byl překladatelem a redaktorem. Věnoval se překladům z německého jazyka a holandštiny. Od roku 1894 působil v deníku „Politik“, poté v časopise „Rozhledy“ následně v „Magazin für Litteratur“⁴⁴ a také byl spoluredaktorem periodik „Obzor literární a umělecký“, Květy a Lumír.⁴⁵ Byl kritikem výtvarného umění, literatury i divadelního drama. Také pořádal literární a divadelní cykly na Smíchově a v divadle Uranie. Mezi lety 1908-1909 působil jako dramaturg ve Vinohradském divadle. V roce 1902 byl jedním ze zakládajících členů Kruhu

---

⁴⁰ Tamtéž.

⁴¹ Tamtéž.

⁴² Archiv hlavního města Prahy, Sběrka matrik města Prahy, Karlín, Farní úřad římskokatolické církve kostel sv. Cyrila a Metoděje, Matrika narozených 1875-1878, sign. KAR N10.

⁴³ Archiv hlavního města Prahy, Sběrka matrik města Prahy, Karlín, Farní úřad římskokatolické církve kostel sv. Cyrila a Metoděje, Matrika narozených 1869-1872, sign. KAR N8.

⁴⁴ Národní listy, 31.10.1911, roč. 51, čís. 301, s. 2.

⁴⁵ *Kamper Jaroslav*, Český hudební slovník osob a institucí,

https://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&i d=1319 (citováno dne 20.6.2021).

českých spisovatelů. Jeho významným románem v krásné literatuře byla „Bílá láska“ z roku 1904.⁴⁶ Zemřel 31.10.1911, toto datum je uvedené v Národních listech, kde je uvedena zpráva o úmrtí.⁴⁷

Mladším synem byl Ottakar Kamper narozený 19.8.1878, v Praze v Karlíně⁴⁸, stejně jako jeho bratr Jaroslav. Ottakar vystudoval gymnázium v Praze a posléze Československou obchodní akademii, poté pracoval jako bankovní úředník, rada Hypoteční banky. Plně se věnoval hudbě, nejvíce pramennému výzkumu české hudby, zejména z 18. století. Soustředil se na dějiny opery a chrámové hudby. Některé jeho pramenné práce měly značný význam, například uspořádal archiv křížovnického kostela. Ottakar publikoval řadu životopisných statí o Robertu Führerovi, Františku Škroupovi, Janu Ladislavovi Dusíkovi a další. Také psal do Ottova slovníku naučného. Jedna z jeho několika významných prací byla publikace s názvem „František X. Brixy: k dějinám českého Baroka hudebního“. Ottakar zemřel 30.6.1942 na Kobyliště střešnici, byl popraven nacisty.⁴⁹

---

⁴⁶ Jaroslav Kamper, abart, <https://cs.isabart.org/person/69388> (citováno dne 18.6.2021).

⁴⁷ Národní listy, 31.10.1911, roč. 51, čís. 301, s. 2.

⁴⁸ Archiv hlavního města Prahy, Sběrka matrik města Prahy, Karlín, Farní úřad římskokatolické církve kostel sv. Cyrila a Metoděje, Matrika narozených 1875-1878, sign. KAR N10.

⁴⁹ Kamper Otakar, Český hudební slovník osob a institucí, https://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=2281 (citováno dne 20.6.2021).

4 Úvod k edici

4.1 Specifikace písma korespondence

Dopisy, které zde edituji jsou napsány převážně kurentem. Jedná se o německé novogotické kurzivní písmo. Toto písmo bylo používáno již v první polovině 16. století. Tehdejšími kaligrafy a učiteli psaní byly vytvářeny příručky a návody, jak správně kurent psát. Díky tomu brzy došlo k tvarovému sjednocení písma. Z jednotlivých znaků zmizely například ostré úhly, které byly součástí gotického písma, přeměnily se na oblouky. Cílem mělo být rychlejší a přehlednější psaní.

Vývoj písma od 16. až do 20. století zaznamenal značné proměny, například majuskuly⁵⁰ získaly podobu spíše, jako minuskulní⁵¹ znaky, začaly se lišit pouze velikostí. Dále pak například v 17. století můžeme pozorovat vliv baroka, kdy byly u majuskulních znaků ozdobné prvky tak výrazné, že zasahovaly i do dalších řádků textu. Vliv na vývoj písma, mělo i spoustu různých dalších faktorů.

Na našem území až do konce 18. století nebyla vydána žádná učebnice psaní. Proto se zde používaly učebnice zejména německé a italské. Výuku psaní zajišťovaly veřejné i soukromé školy a také soukromí učitelé psaní. Z textů Bohuslava Balbína a Jana Ámose Komenského víme, že nácvik a výuka psaní probíhala tak, že žáci kopírovali perem přes průsvitný papír předlohu jednotlivých písmen.⁵²

Na konci 18. století se na naše území dostávají tištěné ukázky psacího humanistického písma, upraveného pro český jazyk. Ve třicátých letech 19. století se začíná i u nás používat v textech humanistická polokurzíva místo dosavadní novogotické kurzívy.^{53 54}

Tento trend přechodu na humanistické písmo se objevuje i v níže editovaných dopisech. Z největší části převažuje novogotická kurzíva, ale v některé korespondenci se setkáváme s humanistickým písmem. Karel Kamper v dopisech používá u písmene „s“ a „p“ jak novogotickou, tak humanistickou verzi. Uvést mohu například, dopis označený číslem 15, který

---

⁵⁰ Majuskule jsou velká písmena. Jedná se o nejstarší tvar latinky, písmo kapitální, z něhož vzešlo písmo unciální, oboje bylo používáno pro knihy. Z nich vzniklo pro denní potřebu písmo ležaté neboli kurzíva, které spojuje písmeno s písmenem. Knihtisk pojmenovává majuskule versálkami. In: Ottův slovník naučný, XIV., Praha 1900, s. 658.

⁵¹ Minuskule jsou malá písmena. *Pojem minuskule*, Slovník cizích slov, <https://slovník-cizich.slov.abz.cz/web.php/slovo/minuskule>, (citováno dne 14.7.2021).

⁵² Ivan HLAVÁČEK - Jaroslav KAŠPAR - Rostislav NOVÝ, *Vademecum pomocných věd historických*, 3. vyd., Jinočany, 2002, s. 78-87.

⁵³ Tamtéž s. 102.

⁵⁴ Viz příloha číslo 3 - ukázka novogotické kurzívy, dopis č. 1.

je z 8. prosince 1856.⁵⁵ Tento jev se v textu korespondence Karla Kampera objevuje několikrát. Z toho je možné sledovat, že v této době společnost přecházela na nové písmo, přesně tak, jak uvádí odborná literatura.

4.2 Výběr a označení korespondence

Edice je tvořena z 35 dopisů, které se nachází v NA Praha, 1. oddělení, v Archivu Pražského arcibiskupství. Zde je uložen i soudní spis s názvem Paulína Baláček z roku 1858, k němuž jsou přiloženy dané editované dopisy. Bohužel se dochovala pouze část korespondence, a to ta která byla adresována straně Paulíny a na její straně také ukládána. Tím pádem se setkáváme s dopisy od Karla Kampera, milence Paulíny Baláček, dále pak Marie Kamper, matky Karla Kampera a od Franzisky Kamper, což byla sestra Karla Kampera. V některých dopisech se Frencizka objevuje jako Fanny.⁵⁶ Korespondence zasílaná ze strany Paulíny se nedochovala. Nicméně celý děj sporu, nám doplňují jak výpovědi Paulíny, které jsou přiloženy k soudnímu spisu, tak dopis, který Paulína zaslala manželskému soudu. Z daných výpovědí a dopisu jsem vybrala některé důležité informace a výše v „Příběhu Karla Kampera“ uvedla.

Každý z editovaných dopisů nese číselné označení, které je uvedeno červenou barvou přímo na dokumentu. Dále je pak na některých z nich uvedeno „ad“ a číslo dopisu, pravděpodobně se jedná o dodatek ke korespondenci. Když jsem dohledávala informace k tomuto označení, tak mi pracovnice NA, která má Archiv Pražského arcibiskupství na starosti písemně odpověděla, že se jedná o chronologické seřazení dokumentů, dle data uvedeného na dopisech.

Nicméně nemohu souhlasit s tím, že se jedná o chronologické seřazení dle data uvedeného na dokumentu, neboť při bližším bádání jsem zjistila, že ne všechny dopisy jsou řazeny chronologicky. Je možné, že byly označeny čísla již v 19. století, když byly přijaty manželským soudem, jako důkazní materiál. Ostatně to tak je i naznačené v dopise, který psala Paulína soudu, neboť odkazuje na konkrétní čísla dopisů, které příkládá, jako důkazní materiál. Při vytváření edice jsem toto číselné seřazení zachovala.

Časové rozmezí korespondence je od 14. června 1855 - 1858, přesné konečné datum nelze s jistotou určit, jelikož u některých dopisů není uvedené datum, a to včetně posledního, který je

---

⁵⁵ Viz příloha č. 4, dopis č. 15.

⁵⁶ Fanny je lidové označení pro Františku, tímto způsobem je v dopisech označována sestra Karla Kampera Frencizka Kamper.

označený číslem 35. Nicméně by se nemělo jednat o datum starší 10. prosince 1858. Neboť z této doby je dopis, který Paulína zasílá soudu a uvádí zde, že k němu přikládá tyto dopisy, jako důkaz o zasnoubení.

Pro snadnou orientaci v edici jsem vytvořila tabulku, kde je uvedeno číselné označení, korespondent, adresát, datum a technické parametry korespondence. Tabulka je umístěná v přílohách této práce.

4.3 Transkripční zásady

Při vytváření edice z vybrané korespondence, jsem se řídila základními pravidly pro vydávání edic. Tato pravidla byla vydána Archivní správou MVČR v roce 2002. Příručka nese název *„Zásady vydávání novověkých historických pramenů z období od počátku 16. století do současnosti.“*⁵⁷

Na základě výše uvedené metodiky, korespondenci transkribuji,⁵⁸ nikoliv transliteruji.⁵⁹ Neboť je v dané literatuře je uvedeno, že texty mladší roku 1500 se transkribují. Transliterace se používá pouze u textů do roku 1500 nebo v případě lingvistického rozboru a tvorby paleografické příručky, pro práci s historickým zaměřením se používá převážně transkripce.⁶⁰

Dále jsem se řídila pravidly, která jsou uvedena v *„Paleografické čítance“*, jedná se o příručku, která byla vydána Masarykovou univerzitou v Brně, v roce 2014. Zde je podrobně popsáno, jak správně transkribovat.⁶¹

Při vytváření edice jsem se snažila co nejméně zasahovat do původního textu. Chtěla jsem zachovat originalitu dopisů. Jednak z důvodu toho, abych čtenáři edice nastínila, co nejvíce text a způsob vyjadřování v 19. století, a také aby nedošlo k záměně významu daného textu. Nicméně k určitým úpravám dojít muselo, aby byla edice dobře čitelná a dávala smysl čtenáři.

Zde uvedu, k jakým změnám oproti původnímu textu došlo. Vzhledem k tomu, že se jedná o dopisy psané převážně kurentem, jak výše uvádím, bylo nutné písmo textu převést do současné abecedy a současných znaků. Dále pak bylo potřeba celou edici sjednotit. Neboť například matka Karla používá při uvedení rodinných příslušníků (nap. matka, manžel, bratr, syn..) převážně velká písmena. Proto jsem, dle převažujícího trendu, vše sjednotila na velká

---

⁵⁷ Ivan ŠTOVÍČEK a kol., *Zásady pro vydávání novověkých historických pramenů z období od počátku 16. století do současnosti*, Praha 2002.

⁵⁸ Transkripce je přepis podle určitých jazykových a grafických pravidel, používá se za účelem ediční činnosti. viz Dalibor HAVEL - Helena KRMÍČKOVÁ, *Paleografická čítanka*, Brno 2014, s 87-89.

⁵⁹ Transliterace je tzv. přepísmenkování původního originálního textu, jedná se o věrný přepis psaného slova.

⁶⁰ Tamtéž, s. 53, odstavec IV. Přepis českých textů, § 48, a) obecné zásady; Dalibor HAVEL - Helena KRMÍČKOVÁ, *Paleografická čítanka*, Brno 2014, s. 94.

⁶¹ Dalibor HAVEL - Helena KRMÍČKOVÁ, *Paleografická čítanka*, Brno 2014.

písmena. Sestra Karla, Frencizka Kamper používá stejný způsob, jako matka Karla, tudíž jsem zachovala velká písmena. Karel u rodinných příslušníků uvádí malá písmena, proto jsem v dopisech od Karla zachovala malá písmena. V korespondenci se objevuje oslovení pan/paní s velkým písmenem „P“, vše jsem přepsala na malé „p“, dle současné mluvnice. Také jsem se setkala s používáním tvarů by jsi/bys; aby jsi/abys; kdyby jsi/kdybys, Karel používá oba tvary, a proto jsem vše sjednotila na spisovný tvar dle současné češtiny. Také jsem doplnila chybějící interpunkci; velká písmena na začátku vět, v případě že chyběla; doplnila/odstranila diakritická znaménka, dle potřeby. Dále jsem na základě současné mluvnice upravila zájmeno „mě/mně/mne“. Také jsem dle současných pravidel českého pravopisu upravila „i/í a y/ý“. Zkratky, které byly v textu jsem bez upozornění rozepsala, v případě že tomu bylo jinak, je uvedena poznámka pod čarou. Karel některá slova, či části vět podtrhával, někdy i dvojitě, toto podtržení jsem zachovala dle originálu. Dopisy, které byly zasílány ze strany Karlovy matky obsahovaly spojku „nebo“ ve významu „neb/nebot“, vše jsem přepsala na tvar „neb“, původní tvar „nebo“ text narušoval a nevyjadřoval zamýšlený význam. Osobní jména jsem zanechala v původním tvaru, až na jméno „Štaffová“, autor někdy uvádí „Staffová“, ale převažuje verze se „Š“, tudíž jsem toto jméno v celé edici sjednotila na „Štaffová“. Pokud se jednalo u jiné úpravy nebo bylo potřeba význam slova vysvětlit, uvedla jsem poznámku pod čarou. Vzhledem k tomu, že se jedná o česky psané dopisy, nebylo nutné řešit jazykovou stránku věci.

Forma editovaných dopisů je upravená, odstranila jsem původní řádkování z důvodu lepšího čtení edice. Slova, která na jednom řádku končila a na dalším pokračovala jsem spojila. Odstavce v korespondenci jsem zachovala dle autora dopisu.

Ediční značky jsem vytvářela dle výše uvedené příručky vydané Archivní zprávou MVČR. V případě nejasného textu, jsem použila hranaté závorky a otazník [?], editorské zásahy jsem označila hranatými závorkami [], chybějící text hranatými závorkami a tečkami [.....], tečky mají značit chybějící písmena nebo slova v mém případě nebylo možné určit, jak dlouhý text chybí.⁶² Další značky jsem nepoužila v případě, že bylo nutné zvýraznit, použila jsem poznámku pod čarou a vysvětlení.

---

⁶² Ivan ŠTOVÍČEK a kol., *Zásady pro vydávání novověkých historických pramenů z období od počátku 16. století do současnosti*, Praha 2002, s. 50.

4.4 Stav archiválií

Stav archiválií byl v zásadě dobrý, soubor tvořil jeden celek, se kterým se dobře pracovalo. Nicméně některé poškozené byly, například konkrétně u dopisů číslo ad 11 chyběla polovina poslední strany, na které bylo s největší pravděpodobností uvedené datum, tudíž jsem nemohla k dané korespondenci tuto informaci dohledat, dále pak u dopisu číslo 16, byla na třetí straně část vystřižena a text nebylo možné nijak doplnit, u korespondence číslo 19, byla na třetí straně také část vystřižena. Ostatní dopisy byly zachovány v celistvosti. Dalším jevem, který nebylo možné na první pohled přehlédnout, bylo propíjení inkoustu skrze dopisní papír, konkrétně u dopisů číslo 21, 31, 33, ad 33 a 34. Zde bylo možné v praxi vidět, jak dokáže být inkoust agresivní.⁶³ Dopisní papír byl pouze zkřehlý, jinak v dobrém stavu.

U dopisu číslo 2, který byl mezi dopisy řazený jako druhý, jsem se setkala s tím, že do časové posloupnosti zapadal spíš jako dopis číslo 8 nebo 9. Nicméně jsem nechtěla zasahovat do původního řazení dopisů, a proto jsem pořadí zachovala, dle stavu v archivu a původního číselného označení, které bylo uvedeno přímo na dopisech.

---

⁶³ Viz příloha č. 5, dopis č. 34.

5 Edice

Dopis č.1 (Karel Kamper píše Paulíně Baláček)

Drahá Paulíno!

Jak Vám povědomo, o věci, o které jsem Vám včerejšího dne řekl, že v pořádek uvedu, všecko jsem vyplnil a zase vše dobře jest, ačkoli ne v dobré, nýbrž na špatné cestě, neboť mi vše zapíráno bylo, což ale já si vymluvit nedal, kdežto já Vám při našem brzkém shledání vypovím.

Zítří ráno, to jest dne 15. odjedu pryč, a to sice do Labské Týnice,⁶⁴ kdežto až do soboty se zdržím a Vás drahá Paulíno žádám, byste se v sobotu v určitém hodinu a na určitém místě, budete-li moci vynajít dala, v opáclivém pádu, ale to jest nemohla-li byste přijít, neboť nemožnou věc na Vás nežádám, tedy mě odepište po Johaně⁶⁵, což já ale pochybuji byste nemohla učinit, neboť jsem přesvědčen, že mě popřejete ještě těch pár blažených dnů, které v Kolíně strávíte. Což Vám i také uvědomit musím, že zítří ráno v pět hodin, až pro snídání půjdete, naproti do Labské ulice přijdu.

Velice mě mrzí a trápí ten včerejší večer, že jsme se tak špatně rozešli, neboť takové řeči jsem ještě od Vás nikdy neslyšel, což jsem měl já tomu říci, když 29. května Váš pan otec mě tak hanlivě potupil nebo myslíte, že snad já studu nemám nebo se mám dát hanbě a potupě za cenu, nikoli to neučiním nýbrž jej vždy, tak jako otce ctít budu, však ale na ta slova, která o mně řekl, nikdy nezapomenu.

Bud'te tak laskavá a sdělte to co jsem Vám nyní psal mé matince a řekněte jí, že ji nechám nastokrát ruku líbat a čekám od Vás brzkou odpověď. Ještě Vás jedenkrát žádám, mé matince vyřídit, že jí nastokrát ruku líbám a těším se na to okamžení, až zase ji a Vás Drahá Paulíno uzřím a s toužebností to bude očekávat

Váš

nejvěrnější

Karl

V Kolíně nad Labem

Dne 14. června 1855

---

⁶⁴ „Labská Týnice“ je dřívější název pro Týnec nad Labem

⁶⁵ Kdo byla Johana, nebylo možné zjistit.

Dopis č.2 (Karel Kamper píše Paulíně Baláček)

Slečně Pavlíně Baláček Blahorodí!

Bych ve všem s Vámi pořádek uvedl, jsem dychtivý ještě jedenkrát o mnohých záležitostech s Vámi řeč vésti.

Nepřísluší se nikde, tak jinde jako na některém liduprázdném mí stě o našich záležitostech pojednati. A poněvadž se mně místo (cesta ke Konarowicům)⁶⁶ nejlépe hodí, tak Vás tedy ještě jedenkrát - však i snad také naposledy - žádám, byste se snížiti ráčila a na toto jmenované místo (až k topolům) se v 6 hodinách večer dostavila.

Jsá⁶⁷ ubezpečen, že ještě jedenkrát přání mému Velevážená slečno zadostiučiníte, nabízím ke všem protislužbám, neboť znaje vaši vysokomyslnost důvěřuju se, že přání mé dnes - a snad již naposledy vyplněno bude.

Musím Vám připomenout, že dnešní noc dlouhá a velmi studená pro mě byla, kterou jsem ve svém živobytí nezkusil, a ze které snad i následky táhnout budu, neboť $3\frac{1}{2}$ hodiny venku po půlnoci na tak studeném větru vysazenu býti není maličkost. Však, že snad to ta poslední noc byla, nelituji pro Vás ničeho, zkusil jsem víc mohl jsem také ještě to snést.

Bohyni krásy opustíš,

jiných lásku neokusíš.

Vsak snad tam na lepším světě,

pro tebe i kvítek kvete.

Nevím zdaž včerejší den pouze jen ve snech viděl, neb zdaž vše skutek bylo, co jsem viděl a slyšel.

Poznáš dřív co chceš učinit,

nežli počneš stav svůj měnit,

bys nenastoupila dráhu,

jenž by Tě snad vedla ve zkázu.

Ještě jedenkrát se musím přesvědčit, zdaž včerejší den pouze pro mě sněním byl, a neb jestli vše skutek bylo, či se mě zdá, - však na dnešní noc nezapomenu.

Nesmýšlej na velké štěstí,

pakli sned mě chceš podvésti,

---

⁶⁶ Obec Konárovice se nachází přibližně 7 km na východ od Kolína.

⁶⁷ Slovo „jsá“ je zde ve významu „jsem“.

že podvedeš sama sebe,
krom mě vyslyší nebe.

Pravila jsi mně, kterak ty jsi mohla štěstí beze mě udělat, vždyť jsem ti nikdy nezbraňoval,
mohla jsi sobě vzít co se Ti líbilo, že jsi mě vyvolila z tolika, tím nejsem já ale vinen.

Pravilas mě mezi jiným,
že dostaneš - co uvidím.

Pána s třemi hvězdičkami

(klam!), však snad s dvěma srdéčkama.

Jestli Vám někdo slibuje hory a doly, nevěřte vy se mýlíte, až já hvězdy ponesu, tehdy řeknete,
že dostanete s hvězdičkami, neboť:

Zrádce v pekle šíře brány,
nenasítíc ani vrány.

Dokončiv mé psaní, které snad Vám bude protivné číst, odpusťte mi to, že jest v něm mnoho
řečeno. Doufám, že mé žádosti, oč jsem vás zprvu prosil, místo dané bude a na shledanou se
těšíc jsem vždy

Váš věrný

Karl

V Kolíně dne 31. srpna 1856

Dopis č.2 ad⁶⁸ (Karel Kamper píše Paulíně Baláček)

Odpusťte, že Vás obtěžuji, neboť Vás žádám mě nechat vědět po Johaně kde bych měl to
potěšení Vás vidět, zdalíž, anebo kam půjdete neb ne odpověď pošlete⁶⁹ po ní mě na [?], kdežto
já ji v 1. hodinu odpoledne očekávat budu

Váš

Kamper

---

⁶⁸ Zkratka „ad“ zde značí dodatek k dopisu.

⁶⁹ Zde ve slově „pošlete“ používá autor humanistické „š“, narozdíl od předchozích dopisů, kde uváděl „ss“ dle kurentu.

Dopis č.3 (Karel Kamper píše Paulíně Baláček)

Mílko má

Přes Tvoji žádost, Ti vědomost dávám, že já sice kam ti povědomo půjdu, však ale se tam pouze do 4 hodin zdržím. Tedy tě žádám, bys mi to potěšení prokázala, - můžeš-li - totiž bys dnes dříve než obyčejně mě navštívila.

Kojíc se tou nadějí, mému přání že za dost učiníš a že Tebe vbrzku uzřím ostávám

Tvůj

K. Kamper

Dopis č.4 (Karel Kamper píše Paulíně Baláček)

Mílko má

O pěti hodinách nejdéle, dnes Tě u mě jestli, Ti jen trochu možná očekávám. Těší se na vyplnění svého přání a na brzké shledání se svou Nejdražší

Kamper

V Kolíně dne 8. prosince 1855..

Dopis č.5 (Karel Kamper píše Paulíně Baláček)

Mílko má!

Velmi nerad, že i já jedenkrát Tebe s takovýmto psaním navštívit musím, neboť vím, že Ti radost působit nebude, alespoň když bude, tak ne velkou, však nemoha si pomoci, hledám jako každý jiný na cti uražený útěchy, kde jen mohu a sice jest Ti povědomo, kdo mě snížili a na cti urazili, neboť víš, co jsi mě včerejšího dne řekla, zda s Tebou, od které bych se však byl nenadál sníženu býti. Ty jsi mě přirovnala k jakémusi cizoložníku neb smilníku, však to jsi se nejmilejší překvapila, neboť pamatuj na den včerejší, na onen význam, který jsi Ty vyslovila a nač on se vytahoval, pomni, že bych se nikdy nenadál⁷⁰, od Tebe tak zlehčenu býti.

---

⁷⁰ Zde korespondent uvádí slovo „nedeadál“, slovo mělo pravděpodobně znamenat „nenadál“.

Moje věrnost, pod jejímž to pilně střežím širmem⁷¹(:štitem:)⁷² já pro Tebe tak bedlivě a neúnavně se snažil, jest nyní za nepravou uznaná.

Vím, že Jsi z nepředložení vyřkla, však Bohužel již jsi ortel⁷³ přes moje chování vyřkla, který však nepravý jest a který snad i také dalších následků míti může.

Paní Paulíno! že až Ty snad jedenkrát v náruči jiného spočívati a s ním se budeš mět⁷⁴ těšiti. Ty v tom nejlepším rozmaru říci musíš, „Tot' není můj někdejší Karl“, však mě již více nebude, alespoň nelam, kdo jsem si ostat umínil.

Ty jedenkrát řekneš, neníť pravda, co jsem já mému [?]⁷⁵ Kárlu dne 20. ledna 1856 řekla totiž, jeho tak potupila - tehdy však již bude pozdě, neboť se to již nikdy odvolat nedá, a čas s kterým nyní pohrdáš, ráda bys měla nazpět - ten se však více nenavráť.

Rád mým za to stáním Tě ujišťuju, že bys nenašla nikdy takového muže, který by tak mnoho pro Tebe podstoupil, a tak byl věrný, jak jsem já byl neboť bych snad, kdyby bylo možná bývalo, krev pro tebe vylil, Bohužel za všechno to, jen podezření.

Taková slova, jaká Ty jsi mě řekla, mě ještě žádný neřekl ani nemohl a nemůže, nemysli si, že snad Ty poctivější jsi než já, můžeš být ujištěná, že právě, tak jako Ty i já [?]⁷⁶ jsem, a žádných takových špatností na jaké Tvá včerejší vyjádření potah mělo se nedopustil, což se nikdy nestane, kdežto já, že tyto zde sepsaná slova na pravdě spočívala ji bych mohl [?]⁷⁷ učinit.

V této době, jsem⁷⁸ tak od osudu pronásledován, žehnám Tebe a připomínám Ti, že když chceš na takovéto dráze kráčet, na které nyní stojíš, bys dále kráčela, však nevím, kam jinam dráha takto, nežli ku zkáze vede.

Žádám Tě, bys zdalíž to Tobě okolostojčnosti⁷⁹ Tvé dovoluji, - se snížila a ještě po staré cestě do příbytku mého trudného⁸⁰ dnešního dne přijít se neobtěžovala.

---

⁷¹ ANDRLOVÁ, Lucie. *Přejímání německých slov do ruského a českého jazyka*. Praha: Univerzita Karlova, pedagogická fakulta, 2012. Bakalářská práce.

České slovo **širm**, které bylo přejato z němčiny a které v obecné češtině expresivně označuje ‚deštník‘, ‚slunečník‘ a ‚stínítko (lampy)‘. V současném jazyce je však již zastaralé. Významy ruského slova ширма (odlišuje se rodem – v ruštině rod ženský, v češtině rod mužský) jsou jiné, a sice ‚zástěna‘ a ‚plášť, zástěra, rouška‘. Navíc je v ruštině slovo stylisticky neutrální a patří do aktivní slovní zásoby.

⁷² Korespondent zde sám v dopise uvádí do závorky vysvětlení týkající se slova „širm“, z textu je jasné, že tímto slovem chtěl vyjádřit „štit“, jak zde uvádí.

⁷³ Slovo „ortel“ znamená rozsudek. Tento výraz se používal převážně ve slovanských zemích, v nichž se užívalo městského práva německého. In: Ottův slovník naučný, XVIII., Praha 1902, s. 894.

⁷⁴ Slovo „mět“ zde značí význam moci.

⁷⁵ Zde se v dopise nachází slovo „wernesnů“ z kontextu vyplývá že tím korespondent s největší pravděpodobností chtěl říct „věrnému“.

⁷⁶ Zde je v dopise napsáno slovo „poctivý“, z kontextu je jasné, že měl korespondent na mysli slovo „poctivý“.

⁷⁷ Zde korespondent napsal slovo „což koli“, z kontextu vyplývá, že tím myslel slovo „cokoli“.

⁷⁸ Korespondent v dopise uvádí slovo „jsá“, bylo tím myšleno slovo „jsem“.

⁷⁹ Zde je uvedeno slovo „okolostojčnosti“, což má mít význam okolnosti.

⁸⁰ BĚLIČ, Jaromír - KAMIŠ, Adolf - KUČERA, Karel. *Malý staročeský slovník*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1978. „trudný“ adj. namáhavý, těžký; nemocný, smutný, nebohý.

S okem slzavým toto mé psaní zavírajíc, žádám Tě, bys tedy ještě dnes ke mě přišla. S Bohem buď! a nezapomeň nikdy na⁸¹ Tvého starého a věrného Karla, který tak neúnavně pro tebe se snažil.

Kojíc se tou nadějí, že mému přání zadost učiněno bude, ostávám

Tvůj věrný

Karl

V Kolíně nad Labem dne 3. ledna 1856

Dopis č.6 (Karel Kamper píše Paulíně Baláček)

Mílko má,

Tvé milé psaní jsem s radostí obdržel a přečetl, z čehož však nahlížím, že Ty mému přání zadostiučiniti nemůžeš, což mě líto jest - Ty se u mě ospravedlňuješ, však základu k tomuto ospravedlnění neudáváš, tedy takového ospravedlnění nemá u mě místa.

Nevěděl bych proč, jakož si také myslím, že snad nemůže ani taková nectná příčina před rukou být, abys se ani snad nemohla na chvílku odprázdnit⁸² a na určité místo přijít. Jest mně divné, proč právě v tu dobu, kdežto již práce domácí skončená jest - Ty času nemáš, se na nějakou chvílku odstranit, neboť Ty sama jsi se vyjádřila, že již od jedné hodiny čas máš, kdežto jsem já tobě ještě větší lhůty popřál, než jsi sama žádala doma ostat.

Dále píšeš Ty, že bych odpustil, že mě s tvými řádky obtěžuješ, to mě zase odcizuje⁸³ - neboť víš dobře, že se s Tvým milým psáním, třeba to byly jen dva řádky potěším, najednou však by mě měly obtěžovat.

Ty doufáš však, já nevím, budu-li moct dvě přání vyplnit, že k Tobě přijedu, poněvadž se odstranit⁸⁴ nemůžeš - či jsi snad nemocná? Kdežto jsem Tě dle mého zdání ráno v úplném zdraví spatřil! Toť vše se mi zdá nemožným býti, však Tvé přání vyplnit ti jsem ho vždy, nebude snad dnes možné, totiž nepřijdu-li nejdéle do 3 hodin, více neočekávej - z toho zpozorovávat můžeš, že Tvé ospravedlnění místa u mě nenalezlo.

Těšíc se, snad na naše jindy shledání, jsem vždy

Tvůj

Karl

---

⁸¹ Autor dopisu zde píše pouze „a“, ale pravděpodobně zde mělo být „na“.

⁸² Slovo „odprázdnit“ má význam „udělat si chvíli volného času“.

⁸³ Zde korespondent uvádí slovo „ocizuje“, z kontextu vyplývá, že zde mělo být slovo „odcizuje“

⁸⁴ Slovo „odstranit“ má zde význam odebrat se pryč od povinností.

V Kolíně nad Labem dne 3.května 1856.

Dopis č.7 (Karel Kamper píše Paulíně Baláček)

Mílko nejdraží!

Poněvadž mě matka sem dnes navštívila, neopomínám ji snad k Tobě odeslat a žádám Tě, poněvadž přání vyjádřila, že by se dnes někam ráda podívala, bys přání mému zadost učinila a s námi dnes někam šla, a sice chystáme se na Bedřichov.⁸⁵

Tedy buď tak dobrá, možno-li ti jest pojd' s námi, abychom sobě zase něco mohli říct, však vezmi s sebou matinku svojí, jestli možná jest.

Na hezké shledání se těšíc jsem vždy

Tvůj

Karl

V Kolíně dne 7. července 1856

Žádám Tě byste ve 4 hodiny vyšli a na mě u Lázní⁸⁶ posečkali.

Dopis č.8 (Karel Kamper píše Paulíně Baláček)

V Praze dne 5. září 1856

Velevážená slečno!

Ještě jedenkrát se opovažuji Vás s těmito pární řádky obtěžovati a prosím, byste sobě neobtěžila ty samé přehlédnouti.

Jest mě velmi bolestné sobě napsání, které jste mě dne 4. tohoto měsíce odeslala vzpomenouti, totiž na ty urážky, které jste se na mé cti dopustila, kterých bych se byl jakožto od jednoho vzdělaného děvčete nikdy nenadál, neb jsem nikdy příčinu k jakému-si takovému hanění, tupení a utrhaní na cti nezavdát. Rozpomeňte se na vše doby známosti naší, zdaž Jste se jen jedenkrát takových psaní od strany mé⁸⁷ dočkala, zdaž jsem Vás jen jedenkrát potupil,

---

⁸⁵ Bedřichova vyhlídka se nachází jihozápadně od obce Nová ves I., Nová ves leží přibližně 6 km severozápadně od Kolína. Tato vyhlídka se nachází na vrcholu Bedřichov, je umístěná na historicky významném místě Polabí, v místech, kde roku 1757 probíhala bitva u Kolína, která byla důležitou bitvou Sedmileté války. *Bedřichova vyhlídka*, Nová ves I., <https://www.bedrichovavyhlidka.cz/>, (citováno 18.7.2021).

⁸⁶ Lázně v Kolíně z roku 1856 se mně nepodařilo dohledat, nejstarší zmínku o lázních v Kolíně jsem našla roku 1913-1915, mezi těmito lety byly údajně postaveny tamní parní lázně. *Staré lázně*, Cesty a památky, <https://www.cestyapamatky.cz/kolinsko/kolin/stare-lazne>, (citováno dne 18.7.2021). Je možné, že se informace o zmíněných lázních v dopise, skrývají v archivních pramenech, kterými jsem se nezabývala a je zde prostor pro další bádání.

⁸⁷ Zde korespondent uvádí slovo „dosta“, které zjevně v dopise být nemělo, protože jej autor několikrát přeškrtl.

zhaněl, neb Vám na cti utrhl, ne nikdy se to nestalo a stát nesmělo - poněvadž jsem si Vás vážil nadevšecko.

Když tedy na cti již tak oloupen jsem, když jsem své přátelství tímto způsobem u známých svých pozbyl, tedy kladu ještě jednu prosbu na Vás, a to sice tu, byste tak dobrotivá být ráčila a o mě žádnému mému známému a neb přátelům ani zde, ani v Kolíně stranu mé záležitosti, která mezi námi jest nic a ani to nejmenší nesdělovala a zapřísahám Vás v tom pádu, ani to nejmenší žádnému nesdělovati.

Žádám Vás ještě dále, byste matince Vaší řekla, aby nic více lidem o mně neříkala, co mně dala, jako to i řekla Vaší domácí Štaffa⁸⁸, že mě dala matinka všecko, co na sobě mám, i také šlafroct⁸⁹, která mě to zase pověděla.

Ty sobě můžeš pomyslet, jaký stud mě obklíčit musí, když mě cizí lidi do očí řeknou, že vše od Vás mám, vždyť to není ani pravda, neboť jsem pouze prádlo od Vás obdržel, a noční kabát.

Tedy Tě pro Boha žádám nesděluj žádnému nic z naší záležitosti, totiž co mezi sebou máme, ani nic jiného.⁹⁰

Když tedy se mnou, se rozejít miníte, tedy Vám zde s Bohem dávám a s Vámi se loučím, přeji Vám za všecko zlé, že jste mě přála, mnoho štěstí, aby Vám Bůh žehnal, za všecko mně prokázané a pro mě vytrpěné.

Děkuji Vám, za Vaši lásku, pod jejímž-to silným záměrem, jsem tak neúnavně a bez přestání se snažil.

Kdyby Vás někdy něco trápilo a soužilo a neb mojí pomoci potřebovala, neostejchejte se ke mně se utéci neb ostanu vždy ten, který jsem dřív býval, třeba jste snad někdy jinému svou ruku darovala. V pádu tom, že byste o něco nutného mě žádat chtěla, sděluju zde svůj Adres

Na

Karla Kampra

protokolistu u c. k. nejvyššího úřadu dvorních mánství⁹¹

v Prage

No: 442-I

---

⁸⁸ Štaffová byla pravděpodobně domácí od rodiny Baláčkových, vyplývá to z kontextu.

⁸⁹ Slovo „Schlafrock“ znamená v německém jazyce župan.

⁹⁰ Zde korespondent, zjevně omylem napsal slovo „bych“, protože jej několikrát přeškrtnul.

⁹¹ Pravděpodobně se jedná o hejtmanství, neboť víme z informací ze soudního rozsudku manželského soudu, že byl Karel zaměstnán při „horním hejtmanství v Praze“ jak uvádí archivní pramen. Národní archiv Praha, Archiv pražského arcibiskupství II., tzv. manželský soud, rozvodová řízení, inv. č. 1568, karton 3030, složka Baláček, soudní rozsudek.

Micova ulice

Bude-li Vás někdy něco soužit, tedy se jen obraťte na

Vašeho starého přítele

Karla

Dopis č.10 (Karel Kamper píše Paulíně Baláček)

Milá Pauli!

Tvé psaní jsem teprve dnes v jedenáct hodin obdržel a neopomenu jí to samé hned odpovědět.

Z toho samého jsem nach⁹² teď, že přijedst nechceš, neboť ta výmluva a ty důvody, které jsi mně v tomto psaní uvedla, nenalézají u mě místa, neboť není pravda, že jest matka nemocná, není pravda, že ty ji musíš obsluhovat, není pravda, že ona pryč pojedje a ty že ji musíš obsluhovat, neboť když pryč pojedje, tedy nemůže obsloužená od Tebe býti, když pryč pojedje, nemůže býti nemocná. Dále není pravda, že bys na tento způsob přání mému zadostiučinit nemohla všemu tomu nevěřím.

Jest mi dále podezřelý, proč bys plných deset (:10:) dní v Kolíně přebývat musela. Tedy jest jenom vidět, že jsi právě jen proto odjela, tak dlouho pryč býti chceš, abys přání k jmenovinám⁹³ mým skládat nemusela, vždyť já to od Tebe docela nežádám, neboť by to bez toho nucené bylo, a to nechci, však jenom jsem po tom toužil a dávno jsem se na to těšil, abys na tento den při mně byla, neboť se mi zdá, že tento svátek jest ten poslední a žádal jsem si pouze, bys tedy přítomna byla.

Na tento způsob tě tedy žádám, můžeš-li, vezmi své věci dohromady a přijed' dne 5 ho, to jest zítra hned do Prahy, abych svůj svátek s Tebou držeti mohl, kdežto Tě žádám v pádu tom, kdybys přijela, abys mě nepřála, neboť jsi beztoho jen proto odjela, já jen když Tě před očima mít budu.

Dále jest mně nápadné, že jsi mně v psaní psala, že ku mně půjdeš a zase jsi na Štaffovou psala, aby tobě v neděli na proti přišla, tedy jest mně nepochopitelné, jak jsi to psati mohla, neboť když na nádraží přijde, tedy bude vědět, že jsi přijela.

V pádu tom, že bys na žádný zítřejší den nepřijela, tedy buď s Bohem a přijed' kdy chceš. Proto, ale předám Ti svůj atres, posílám v tom pádu, kdybys psaní poslat mně chtěla.

Ostatně již vím, proč jsi do Kolína jela, však ti ani té nejmenší výčitky skrze to dělat

---

⁹² Slovo „nach“ je zde ve významu rozhořčený.

⁹³ Slovo „jmenoviny“ je zde ve významu svátku jména v kalendáři. V tomto případě se jedná o jméno „Karel“, který slaví svátek 4. listopadu.

nebudu. Časem se vše oplatí.

Dále Tě žádám, abys mému psaní špatnému odpustila a skrze to se uraženu býti neviděla, neboť večer, když již vlak poštovní měl pryč odjedst a ještě k tomu na nádraží v restauraci (:v hospodě:)

Buď s Bohem

Kamper

V Praze dne 3. listopadu 1856

Dopis č.11 (Karel Kamper píše Paulíně Baláček)

Milá Pauli!

Tvá psaní jsem právě teď večer v 8 hodin obdržel a přečetl, však Bohužel s tím největším úžasem, kdežto sobě tak velice přeže mě naříkáš, však z jakého ohledu nevím. Toto psaní na mě účinkovalo, že přečta ho sotva, s perem vládnouti mohu, abych pár řádků Ti odepsal, neboť jsem takto, jak živ špatně nespál, jako teď neboť pro třesení ruky pomoci sobě nemohu.

Chceš mně takové neštěstí způsobit a doma přes ten nejhorší čas ostat, chceš moje rodiče do takové neštěstí uvést, aby se to dozvěděli, chceš mě na do smrti od nich odloučit a mně celé mé zde bytí zkaziti, to přece udělat nemůžeš a neuděláš. Ty píšeš, že jsem Ti psal, abys přišla do mého bytu, a že Ti nepřijdu naproti, to pravda není, já jsem psal, co jistě vím, že Tě v 8 hodin očekávat v neděli budu na nádraží a že si Tě povedu.

Takové psaní jsem od Tebe neočekával, to mám za to, že vždy s ochotností Tobě hned odpovídám na každé psaní, jako jest to pádu tohoto, kdežto obdržev ho v 8 hodin večer a v 9 hodin už jsem⁹⁴ na nádraží běžel, takového neštěstí bych se byl nikdy nenadál, jaké Ty mně připravit chceš. Neboj se, o tom, co Ty píšeš to pravda není, je⁹⁵ to docela jináč.

Pomysli jen sobě, kdybys ty to chtěla tak vyvést, jak to píšeš, že mě do toho největšího neštěstí uvrhneš, že můj život buďto snad zkazíš a neb na dlouhý čas. V pádu tom, kdybys chtěla to tak udělat, jak to píšeš, tedy nejsem ani 14 dnů civilním mužem, ani úředníkem, totiž víš, co bych učinil, život bych sobě nevzal, ale hledal bych příležitost, kde bych ho nejdřív ztratil, abych nebyl samovrah⁹⁶, totiž bych ve 14 dnech, již dvoje sukno, jako každý jiný

---

⁹⁴ Zde autor píše slovo „jsim“, které zde pravděpodobně nemělo být.

⁹⁵ Zde korespondent uvádí slovo „jde“, pravděpodobně zde mělo být pouze „je“.

⁹⁶ Slovo „samovrah“ je zde uvedeno ve významu sebevrah.

čeledín⁹⁷ nosil, totiž bych svůj stav ve vojenský proměnil, a považ to neštěstí pro rodiče a pro mě, když již tak zaopatřen jsem, tedy bys nechtěla zničit, ne to Ty ani udělat nemůžeš.

Já Tě Paulíno pro Boha prosím živého, přijed' v neděli večer jistě a neomylně, jestli mně nechceš neštěstí připravit a čekám s radostí na tebe již v určitou hodinu na pravém místě. Chceš-li se semnou rozloučit, udělej to tedy později, ale ne teď, což vím, že udělat nemůžeš. Vykonáš-li to co píšeš, proklen budiž ten den, na kterém jsem se narodil.

Toto psaní, které píšu, jest v plné zoufalosti psané a slzami smáčené, neboť když vzpomenu, jaké by tu na mě očekávalo neštěstí a zkáza má - a snad i Tvá.

Dopis č.11 ad. (Karel Kamper píše Paulíně Baláček)

Žádám Tě tedy Paulo, pro Boha přijed' jistě dnes 9. večer, to jest v neděli a neodepisuj do toho času více, neboť psaní nebudu očekávat, nýbrž Tebe jistě a pevně doufám, že přijedeš. Ještě před hodinou, než jsem psaní tvá dostal, pravil jsem, ještě uplynou dvě noci a pak jsem třetí...

Nepomyslel jsem, že dnešní noc strachu plná a báznivá pro mě bude, doufám ale, že třetí noc od teď počítajíc bude šťastnější a blaženější. Budu tedy s dychtivostí osmé hodiny večerní, dne 9. listopadu očekávat, a nebude tak hrozná pro mě, jako byla tato hodina, ve které jsem to psal. Rozšířil bych svoje psaní dále, ale není mně dnes možné, předně skrze ruku a druhé skrze paměť, neboť ještě tu samou hodinu psaní toto a skoro mokré jest dané na poště.

Skrze Štaffovou není nic pravda co mně píšeš, že jsem ji řekl ta zkažená žena, sama se proti Vám vystavila, to Ti řeknu, až přijedeš ke mně pozítří.

Odpusť Paulíno drahá, tomuto mému špatnému psaní, z toho důvodu, z kterého jsem se již ospravedlnil, neboť jsem tak špatně nikdy Ti nepsal, ale až mě zase obšťastníš, mají být psaní jiná, které Ti [...] ⁹⁸

---

⁹⁷ Slovo „čeledín“ zřízenec najatý ke službám a pracím na delší čas, jednalo se převážně o práci na hospodářství a na polích. In: Ottův slovník naučný, VI., Praha 1893, s. 584.

⁹⁸ Zde je dopis roztržený a velká část chybí, nebylo možné jej doplnit. U tohoto dopisu nelze zjistit ani přesné datum.

Dopis č.12 (Karel Kamper píše Paulíně Baláček)

Milenko má!

Tvé psaní jsem dnes obdržel, však s bolestí přečetl, neboť jen ke vši mé bolesti, Ty jen se mnou zahráváš a myslíš, co píšu, že jen pouze žert jest. Nevěř, dívko, že žertuju, vše, co píšu, na pravdě se zakládá, neboť Ty víš moji [?] ⁹⁹, že udělám krok v zoufalství, který zkazí třeba mé celé živobytí.

Ty si psala, bych se ospravedlnil ve svém psaní, že jsem u Štaffové řekl ta slova, která jsi Ty mě psala, ne to pravda není, neboť víš, že bych před cizími lidmi neřekl něco takového, co se Tvé cti dotýká. Ty píšeš, abych se tedy ospravedlnil, ze slov těchto, že jinak do Prahy nepřijedeš, a až se ospravedlním, tedy že přání mému zadost učiníš. Abys tedy věděla, co jsem řekl, následuje takto: dne třetího ¹⁰⁰ tam přišel jsem ke Štaffové a ptal jsem se jí, kdy psaní od Tebe obdržela, ona mně na to odpověděla kdy, však při této odpovědi se tak proti Tobě a Tvé matince vyjádřila, že Ti to psát nechci, ale až dnes ¹⁰¹ ke mně přijedeš, tak Ti to povím. Moje slova byly tyto: Paulínka mi psala, že teprve dne 9. to jest v neděli přijede, kdežto dobře ví, že svátek můj zítra jest a je mi to tuze líto, že ani přání mému zadost učinit nechce. Tato byla má slova a žádná jiná, to mě velice bolí, že snad Ty máš takové špatné ženě víc věřit než mně, tedy když ospravedlněn jsem, tak Tebe, drahá mílko, prosím, bys ještě dnes přijela. Ty píšeš, že jsem Tobě psal, že aby se to rodiče mé nedozvěděli a že Tvoje rodiče nectím, koho tedy považuješ za rodiče mé? nežli Tvé a moje, tedy jsem upotřeboval jen jednoho slova, a Ty mně nevinně výčitky děláš.

Ty píšeš, že jsem Tobě sliboval vše a že jsem Ti nic nedal, jako podobiznu, dvě sklenice, šátek a prsten. Máš vše dostat a to hned, jak do Prahy se navrátíš, chci Tobě vše dát co jsi žádala.

Nepomyslel jsem sobě, když jsem Tě s bolestí dne 31. října vyprovázel, že to jest poslední, že slovu svému nedostojíš a nepřijedeš, vždyť Ty jsi to svým upřímným políbením stvrдила a máš nyní svoje slovo rušit, ne to být nemůže.

Já Tebe mílko drahá tedy ještě jedenkrátě žádám, bys jistě a neomylně Dnes ¹⁰² 10. listopadu přijela, neboť budu s toužebností chvíle této očekávat a blažených hodin pak zažiju.

Prosím Tebe, odevzdej přiložené psaní matince a pros ji, by Tobě dala dovolenou se zase vrátit. Budu již dnes tedy na Tebe připraven, a až přijedeš, potom, potom -

---

⁹⁹ Autor zde uvádí slovo „přírodu“, ale je dosti pravděpodobné, že zde mělo být slovo „příhodu“

¹⁰⁰ Autor zde uvádí „3 tího“.

¹⁰¹ Slovo „dnes“ autor podtrhnul, aby jej zvýraznil.

¹⁰² Zde autor slovo „dnes“ podtrhává dvojitou čarou, aby jej zdůraznil.

..... budou.

Jsem¹⁰³ přesvědčen, že přání mé vyplníš, jsem vždy

Tvůj

Karl

V Praze dne 10. listopadu 1856

Přijdu Ti naproti v 8 hodin na nádraží s radostí.

Dopis č.13 (Karel Kamper píše matce Paulíny Baláček)

Vážená paní!

Dnes jsem obdržel psaní od naší Paulínky a jest mě to líto, že takových výčitek dělá, kdežto bych to na ní nikdy byl neshledal.

Prislíbila mně rukou dání dne 31 října, že po dvou dnech se zase navrátí, však Bohužel neučinila toho. Já ji prosil by tedy jistě dne 9. tohoto měsíce přijela, však ona chladnými slovy mě jen vždy odbývá.

Já jich tedy, jako matku snažně prosím, by ji dnes do Prahy odeslali a mně ji navrátili, neb jsem jí tak přivykl, jako když bych mnohá léta s ní byl.

Bez ní mně není možné zde býti. Budu prosit, by toto psaní při sobě podrželi a jí jej nesdělovali, neboť by mně nevěřila, že má slova zde sepsaná, pravdivá jsou.

Jsá¹⁰⁴ podepřen na Jejích mateřskou lásku a ujištěn, že přání mému zadostučinějí
jsem vždy

Jejích

ruku líbající syn

Kárl Kamper

V Praze dne 10. listopadu 1856.

Prosím ještě jedenkrát snažně, aby moji Paulínu, mně jistě dnes to jest 10.¹⁰⁵ [?]¹⁰⁶ do Prahy poslali.

---

¹⁰³ Autor zde použil slovo „jsá“ kterým zřejmě myslí slovo „jsem“.

¹⁰⁴ Autor zde uvádí slovo „jsá“ tím je myšleno slovo „jsem“.

¹⁰⁵ Autor zde v textu dvojitě podtrhává některé údaje, aby je zvýraznil.

¹⁰⁶ Autor za číslovku 10. uvádí slovo „mě“ není zde jasné, jestli tím myslí zájmeno „mně“, anebo zkratku „mě“ která by znamenala „tohoto měsíce“. Z kontextu vyplývá, že by zde mělo být dosazené píše „tohoto měsíce“, jak jej autor používá i v ostatních dopisech.

Dopis č.14 (Karel Kamper píše Paulíně Baláček)

Mílko drahá!

Právě teď v 10 hodin, jsem Tvé s radostí od Štaffovy obdržel a odpovídám, hned v tu samou dobu.

Bylo mně od Staffové sděleno, že p. Franz včera přijel a se u ní zdržuje a že jí sdělil, že peníze, které na cestu měl v ceně 16 fm z¹⁰⁷ ztratil a že nemá ani krejcaru¹⁰⁸ víc, přičemž jí žádal, aby mu peníze půjčila, když se vmlouvala, že nemá vyjevil on své přání, by mu alespoň 1 fm zapůjčila, což ona prý učinila.

Na tento pád se obává, aby Tobě kufr neotevřel a věci Ti nevybral, poněvadž se neustále po nějakých šátkách a sklenicích ptá, a chce kufr otevřít.

Abych tomuto činu a této nesnázi předešel, půjdu ihned do bytu Tvého a kufr zapečetím a neb tam budu, tak dlouho až odejde by sobě nic takového dovolit nemohl. Za touto příčinou Tě dívka drahá tedy žádám bys tedy jistě v pondělí přijela poněvadž, a tak dlouho bude chodit, až čin svůj vykoná. Měl-li jaké peníze a neb ztratil-li je, jest neznámo.

Poněvadž, ale v jednom privátním domě¹⁰⁹ v pondělí studujíc divadlo, dávají, při kterémžto já též pozván jsem, abych jednu roli hrál, tedy tě prosím bys raději v pondělí v poledne přijela a neb v neděli večer, poněvadž bych rád viděl, bys při tomto domácím vyražení podíl brala, neb to bude veselý kousek.

Projevil též Franz, že Jsi s matinkou jakousi hádku velkou měla, a že on Vás vyposlechl, co ale to bylo jest mi neznámo, což mě líto jest.

Ještě Tebe jednou žádám, abys tedy jistě 8.¹¹⁰ tohoto měsíce to jest v pondělí a neb v neděli večer přijela, oba tyto dny budu na nádraží očekávat Tebe.

Matince líbám mnohokrát ruku a ať jest zdravá a ať dá vědět, jak se jí vede. Vyřid' jí to!!! Adresu svou Ti zde příkládám v pádu tom, kdybys přání mému zadost učinit nemohla, což ale pochybuju.

Pod ochranu nejvyššího tě poroučejíc, ostávám vždy

Tvůj Karl

---

¹⁰⁷Zkratka „fm z“ mohla pravděpodobně znamenat „florin zlatý“, neboť v této době používala měna „Zlatý“, francouzsky „florin“, německy „gulden“, latinsky „floreus“. In: Ottův slovník naučný, XXVII., Praha 1908, s. 643-644.

¹⁰⁸Tamtéž. „Krejcar“ byla měnová jednotka, 1 zlatý = 60 krejcarům.

¹⁰⁹Jedná se o soukromí dům.

¹¹⁰Zde autor uvádí v textu 8ho toh. měs.

V Praze dne 3. prosince 1856. V Praze No: 461-I

Dopis č.15 (Karel Kamper píše Paulíně Baláček)

Mílko má!

S velkou radostí bych byl přání Tvé vyplnil, však věc skoro nevěry hodná překazila moji radost, totiž nedovolila mi cestu do Kolína nastoupiti.

Právě, když již jsem sobě lístek průvodní přinesl a mysle se do Kolína odebrat, přijel náš přäsident pan hradě z Thun a Hohensteina a žádal nás bychom i odpoledne dnes v úřadě ostali, že věci úřední přednášet míní.

Tedy nebylo mi možno předsevzetí své vykonat a k Vám přijet, a tedy mi to za zlé mít nebudeš, když mě taková nepřítelost potkala.

Já vyčkávám vbrzku psaní, o kterém mi povědomo dáš, kdy příchod tvůj očekávat mám, zdaž ve středu neb ve čtvrtek.

Ke Štaffový chodím by od strany France Tvým věcem uškozeno nebylo, ale on se od soboty ještě tam nedal vidět.

Vyřid' pozdravení mamince od

Tvého

Karla

V Praze 8. prosince 1856

Dopis č.16 (Karel Kamper píše matce Paulíny Baláček)

Vážená Paní,

před 8 dny odeslal jsem Paulínce psaní, o čemž Oni jistě vědět nebudou, což alespoň sobě tak domnívám.

Bohužel jsem však, ale na to samé ani odpovědi, ba ani řádků neobdržel, s čímž se velmi snižen cítím. Svatosvatě mně ona slíbila, že dne 8. tohoto měsíce přijede do Prahy, což ale neučinila.

Poněvadž ani hoden nejsem od Paulínky, ani na mé psaní odpovědi dostat, kdežto sama posouditi mohou, že snad se patří na otázku odpověděti a že se tedy patřilo, mně alespoň dost málo odepsat - tak se tedy obracím na Nich, jakožto matku, aby Oni tedy sama mně na psaní

toto odpověděli, však ne písemně, nýbrž osobně, totiž aby Ji mi sem hned odeslali, což že jistě učinějí se, důvěřují, o čemž přesvědčen jsem.

Paulíně psáti nebudu, neboť když jsem hoden nebyl na první psaní odpověď dostati, tedy by to byli u ostatních také ten pád, a ostatně se to ani nepatří dvě a více psaní po sobě odeslat. Pozdravení ode mě jí mohou vyslovit.

Jest to smutné, že ani v takové nemoci ona do Prahy ne přijela, ve které jsem se vynacházel, kdežto skrze plných 4 dnů ani lůžko jsem neopustil, to sobě má pamatovat, to by ani přítel příteli neudělal, aby jej v nemoci nenavštívil, obzvláště, když to jeho přání je. Vždyť jsem jí to též psal. Ne na to nikdy nezapomenu.

Důvěřuju se tedy prvně, že on[a] přání mé vyplnějí a mně ji sem dnes to jest 17. tohoto měsíce odešlou, kdež ji v 8 hodin večer čekat na nádraží budu. Teprve dne 12., to jest v pátek, bylo mi možno do [kanceláře] se odebrat, však posud zdrav [nej]sem ¹¹¹ [...] ¹¹²

Karl

V Praze dne 17. prosince 1856

Dopis č.17 (Karel Kamper píše matce Paulíny Baláček)

Vážená paní,

Jejich psaní jsem teď právě ¹¹³ obdržel, načež hned odpověď svou zde vyjadřuji.

Nemohu pochopit, že již mi Oni přání mému zadosti učinit nemohou, Neboť jsem Jich žádal, aby jistě Paulínu dnes do Prahy odeslali, což ale neučinili, Oni píšou že to být nemohlo v těch pár hodinách, před nedávným časem, ale tu učinit mohli.

Oni mně píšou, že jsem v prvním psaní mém psal „se džbánem atd. Bohužel, že slovům mým nerozuměli, když tedy sobě myslějí, že kdoví co pod tím myslím, tedy Jim vykládám slova takto, že Paulí do Kolína bude tak dlouho jezdit, že se Kolínští lidé atd., ona může být ráda, že to žádný. ¹¹⁴

Píšou mi též, že jest nemocná, když tedy jest, jen ať jde ke mně, já jí jistě dobře uzdravím.

Ostatně psaní posílat mně nazpět nemusela, to se ani nepatří, raději ho mohla, když se jí nelíbilo spálit. Bezpochyby nebudu ani vědět co mně na nej psala, tedy Jim to sdělím, a sice že urážek hrubých proti mně se opět dopustila, že jsem lhář a že za Smržovou ¹¹⁵ jezdím.

---

¹¹¹ Část textu chybí je možné, že zde mohlo být napsáno nejsem/jsem.

¹¹² Chybí část textu.

¹¹³ Zde autor píše slovo „obdržel“, které zde zjevně nemělo být, neboť je škrtnuté.

¹¹⁴ Zde autor uvádí pouze vlnovky.

¹¹⁵ Kdo byla Smržová nebylo možné dohledat.

Praví též, že smyslu psaní nerozumí, které jsem jí psal - Oni poslednímu, ale sama porozuměli a nebylo v nižším smyslu psané, já tedy budu v nižším po druhé psát. Ona píše, že oč mě, kdo prosí, abych vyplnil, ale nevzpomněla sobě, že jsem v psaní pravil, aby se měla dobře, že o to prosit budu (:totiž by se jí dobře vedlo budu prosit:). Tedy ještě jedenkráté Jich žádám, když prvně mému přání zadost neučinili a jí sem dne 17. tohoto měsíce neodeslali, když jsem ji na nádraží čekal, by jistě a neomylně dnes, to jest 18. sem Paulí poslali, když večer v 8 hodin opět čekat budu.

Ke Štaffový chodím, jenom jsem, ale ty 4 dny, které jsem nemocen byl, tam jít nemohl. Vyplnějí tedy ještě žádost mou a odešlou ji sem ještě dnes, já už ji čekám, jako Boha jsem té naději, že mé přání jistě vyplnějí, jsem vždy

Jejich

Karel

Zase jsem ji zapomněl pozdravit pro pospěch. Tedy Ji pozdravují srdečně od mě.

Milá Paulí,

jest vidět, že o mě stát nemusíš, neboť bys byla mě již dle Tvého příslibení navštívila.

Já však Tě ještě jednou žádám, bys jistě dnes ke mně přijela a tím jsem vždy Tvůj
Karl Kamper.

V Praze 18. prosince 1856

Dopis č.18 (Karel Kamper píše Paulíně Baláček)

Milá Paulí

Tvé psaní jsem obdržel a odpovídám snad na něj. Nahlédl jsem z toho samého, že jenom žerty sobě ze mě tropíš a mé dobroty sobě vážit neumíš, neboť kdyby si se mnou dobře smýšlela, takové urážky bys mi nedělala.

Píšeš, že jen Tobě píšu vždy hrubě a že s vámi jen zahrávám.

Jestli Tobě nejsou moje řádky milé, nemusíš je tedy přijímat a můžeš říct, bych Ti nepsal. Nejsou-li Tobě takové milé, snad budou jinému milejší a nebude říkat, že jej urážím.

Skrze tajnou věc musím Ti připomenout, že to beztoho již každý člověk ví, který jen v Kolíně jest, neboť se to skrýt více nedá. Kdybys mě byla poslechla a byla ostala v Praze, dobře by bylo bývalo, ale teď jest už pozdě.

Já jsem Tě žádal, bys dne 18. tohoto měsíce večer přišla, ale ty jsi moje přání bez toho nikdy nevyplnila, tedy nemohu já také Tvé vyplnit, prosil jsem Tě bys jistě a neomylně přijela, ale ne, ono se muselo stát po Tvém, tak ať se až posud po Tvém děje.

Ty ostaneš beztoho vždy Ta, která jsi byla, nepolepšíš se. Když Ti tedy řádky moje nejsou milé a snad Tě i urážejí, tedy já svoje snad poslední psaní zavírám, v kterém Tě žehnám a přeji Ti blahobyť.

Skrze romány mně nic nevyčítej, já nepotřebuju knihu u ruky, když psaní píšu já, mám vše v hlavě.

Chtěl jsem Tě zaopatřit a se o Tebe postarat, ale když nechceš nemohu Tě nutit. Myslel jsem si v krátkém čase Tebe pojmout, ale když se mezi nás taková osudu potutelnost vložila, tak to snad někdy - nikdy nebude.

Moje žádost jest ještě jedna a snad ta poslední, abys jistě dnes večer a neb zítra v poledne a neb večer sem přijela, to jest jestli moje přání vyplnit chceš, jest to moje poslední přání, když ale nemíníš nemohu tě nutit.

Dopis č. 18 ad. (Karel Kamper píše Paulíně Baláček)

Chceš-li tedy přání mé ještě jednou vyplnit, které poslední jest, tedy přijed' do Prahy dnes a nejdéle do zítra do večera, kdež Tě budu v nádraží přijedeš-li očekávat. Více nemohu psát.

Měj se dobře a nezapomeň nikdy na bývalého přítele a milence

Karla

V Praze dne 20. prosince v 11 hodin ráno - 1856.

Děkuji ti mnohokrát za všecko

Karel

Dopis č.19 (Karel Kamper píše Paulíně Baláček)

Milenko má!

S radostí jsem Tvé psaní přečetl a jsem nesmírně rád, že zase jedenkrát, ke mně se obrátíš. Já už nevěděl, co se to děje, že ani na mě více nemyslíš.

S radostí Tě budu v 8 hodin očekávat na nádraží a těším se, že spolu zase štědrý večer letošní spolu držeti budeme. Výčitek se neboj, že Ti je budu dělat, ačkoli jsi to zasloužila. Odpustím Tobě pro lásku všecko, ze srdce Matince ruku líbám, buď tak dobrá a vyříd' jí to.

V dobrotě se mnou vše dokážeš, ale ve zlém nejsem k pohnutí. Já jsem kvůli tobě ani domů nejel.

S radostí hledím tomu okamžení vstříc až se opět uzmím[e]¹¹⁶[...] ¹¹⁷ bude slasti dosti [...] ¹¹⁸ mě

Tvůj

Karel

V Praze dne 23. prosince.¹¹⁹

Bojím se, že psaní večer neobdržíš, neboť jsem Tvé teprve v $\frac{1}{4}$ na 12 obdržel, ale hned jsem na poštu s mým běžel.

Dopis č.20 (Karel Kamper píše Paulíně Baláček)

Drahá Milenko!

S radostí jsem do Tvého bytu dnes přišel, s tím potěšením, že Tě opět uzmím, však jaké bylo mé leknutí an¹²⁰ jsem Tvé lůžko prázdné našel a ještě více, an jsem se dozvěděl, že jsi opět do toho smutného místa se odebrala. Modlil jsem se, by Tobě Bůh odlehčil a Tobě nechal vše přestát, neb se lekám, jak to vypadne. Bůh dej Tobě bys se zase k nám šťastně nazpět vrátila a nás Tvou přítomností potěšila.

S ochotností budu však v strachu té chvíli vstříc hledět, až se matka na zpět vrátí, aby mně zprávu přinesla, jak s tebou se děje.

Pozdravuji Tebe a poroučím Tě pod ochranu Nejvyššího a přeju Ti, abys to šťastně přestála.

Buď tak dobrá, Drahá milenko a nezdržuj se tam dlouho, totiž vrať se co nejdřív možná nazpět a radostí Tě budu očekávat při té dlouhé pouti.

Odpusť, že tak špatně Tobě dnes píšu, neb boje v strachu a naspěch psané, to si pomyslit můžeš, jsem se ulekl, když jsem se dozvěděl, že jsi nemocná.

Matka Tobě odesílá 8 (:osm:) desetníků a žádala mě, abych tobě psal, že jest to na nějaké drobné věci.

Budu Boha prosit ještě jedenkrát, aby Tobě odlehčil, abys se ve zdraví a šťastně domů vrátila a potom nepřestanou plynout radosti, až Tebe zase obejmeme

---

¹¹⁶ Zde chybí část textu.

¹¹⁷ Zde chybí část textu.

¹¹⁸ Zde chybí část textu.

¹¹⁹ Viz ukázka chybějícího textu č. 6.

¹²⁰ Slovo „an“ má zde význam slova „když“.

Tvůj

Karel

V Praze dne 11 ledna 1857 ve 3 hodiny odpoledne

Dopis č.21 (matka Karla Kampera píše Paulíně Baláček)

V Uhelných Janovicích¹²¹

Dne 16.ho [Února]

Drahá Slečno!

Jejich smutné psaní jsem obdržela, které když jsem obsah jeho četla, mně z rukou upadlo a leknutím jsem skoro bez sebe byla, až jsem zase skrze nárek mé Dcery¹²² k sobě přišla teprve a po kouskách, přečetla, och ubodá jsem se smutnou novinu dozvěděla, mé zdraví jen na niti drží a dlouho trvat nebude. Však ale předobrá Dušinko, mám s nima srdečnou outrapnost a jejich smutný stav sobě, jako dobrá vždy k nim upřímná Matka představuju, a pročez jim žádné předhazky nyní činit nebudu a jim slibuji, že mému synovi ještě ty poslední dny psátí budu a jemu všechno předložím a zajisté, zas všechno dobré bude, jen se jedině k Bohu u Marii Panně o Ochranu poroučejí, zajisté potěšena budou.

Jen mě to nejvíce bolí, že jsem takového smutného osudu dočkati na mé Dítě takové noviny slyšeti musím, který nám lidé již dávno donesli a nás zbláznit mohly, čemu jsme my, ale věřit nechtěli, myslíce že má každý člověk nějaké nepřátele a och konečně přesmutná věc je to byť pravda, pročez ani jim oboum mladejm lidem to tak nemůžeme míti za zlé, ale je nám divné, že Jejich Paní Rodiče si to lépe nepředložili, že je můj Syn ještě mladý a že na tu chvíli se ženit nemůže, což jsem já se tohoto následku vždycky obávala, a protože jsem hned na začátku jejich známosti, jak nás lidé zbláznili mohli, že je jen Chlapec a že čas má milenku¹²³, pročez jsem, jako pečlivá Matka to hned zameziti mínila, a k jejich Paní Mateři šla a jí sepjatýma rukama prosila, by tu známost přetrhla, on že je ještě velmi mladý, a jim že by darmo štěstí kazil, kdežto se ještě ženit nemůže, jejich Paní Mateř mi to slíbila, že mu to domluví, ale nesplnila to a já se na ni docela spoléhala, že bude nad mladými lidmi bedlivější oko mít, abych jiné snad mu byly zabraňovaly někdy do jejího domu jíti a s nimi v počestnosti mluvíti, tak jsme my nemyslili neb jejich Paní rodiče byli vždy hodni a zachovali, ale pročez jen přísnosti

---

¹²¹ Uhlířské Janovice leží 17 km jihozápadně od Kutné Hory. *Z historie města, Uhlířské Janovice*, <https://www.uhlirskejanovice.cz/z%2Dhistorie%2Dmesta/d-119661/p1=12656>, (citováno 23.7.2021).

¹²² Autorka dopisu zde píše „Cery“ a ne „Dcery“.

¹²³ Matka Karla Kampera touto větou pravděpodobně chtěla říci, že je syn ještě příliš mladý na perspektivní vztah s vidinou svatby.

a v patrnosti bylo za potřeby, a největší neštěstí bylo, že jsme my musely z Kolína přijet a když už to tak dalece přišlo, a již se chybilo, kdyby jen nám to byla jejich Paní Mateř hned psala, a neb nás sem navštívila, nebylo by nám to tak bolestní přišlo, jak nyní, když se to před námi tajilo, kdežto my, jako jeho Rodiče jsme hoho byli hodni a to sobě mohly pomyslit, jejich Páni Rodiče, že se to jednou přece dozvíme, a že to raní, potom bolestnější budou, jak oni drahá píšou, že tomu Karel nechtěl, aby to psali, měla nám jejich Panímáma¹²⁴ to přece svěřit, on je mladej, ani z toho tak nemá předložení.

Pročež, ale snad přesvědčeni jsou, že jsem jich vždy milovala, v sobě myslila, že v

Dopis č. 21 ad. (matka Karla Kampera píše Paulíně Baláček)

počestnosti, když byste sobě věrni byli, že by se to jednou přece státi mohlo, a svoji byli, vždyť je mnoho upřímných, že na sebe mnoho let čekají.

Však, ale když už se stalo, musíme to Bohu poručiti a hledět by se to všechno zase napravilo a to tak zlé býti nemůže, neb já jsem přesvědčená, že jich moje přemilá Paulínka, můj Syn miluje a sice více ještě než-li nás neb on má dobré srdce, ještě žádnému neublížil, a jestli že on se skrže něco rozhněval, on se zase udobří, a co falešní lidé rozvésti chtějí, to se jistě nestane neb Bůh je mocnější, on to všecko dobře spraví, a věřejí zajisté, že ten ubohý, taky potom velice trpí a nám se to bojí svěřit, ale znám já jeho povahy a taky dobré srdce, ačkoliv je zlobivý a prchlivý, to je ovšem chyba, ale přitom zase dobrý.

Kdybych já s vámi milé lidi osobně mluvit mohla, byli by k vinšování, ale moje ustavičná churavost to v této zimě nepřipustí, se na cestu vydati, ale dá-li mně milostivý Pán Bůh do Máje dočkati, tak bez všech odkladů se tam odeberu, a přece se zase shledáme.

K závěrce tohoto psaní Jich milá Dcero za to prosím a žádám, by jen s ním v dobrotě vždy jednali, a to co nejvíce budou moci se zdržujou, abyste jeden, ani druhej pomluvy nedošli neb dobrá vůle je drahý poklad, a dobrotě se všecko nechá zase spořádat, a ať on do jejího příbytku přijde vždycky radši mnohokrát nežli oni jednou, tak [?]¹²⁵ falešní lidé nebudou mít mocnost a bude svatý pokoj, až mu jednou Pán Bůh dá, tak se to všecko v dobré obrátí.

Posledně Jich přemilá Dcero prosím by Pána Boha každodenně, to jest když jim bude za možno mši svatou slyšeli a Marii Panů a Svatého Jana¹²⁶ prosili, a se o ochranu Boží poručili,

---

¹²⁴ V originálním textu je slovo „Paimama“.

¹²⁵ Zde je slovo „kdům“, není jasné, co mělo toto slovo znamenat.

¹²⁶ Svatý Jan Nepomucký je jeden z nejznámějších světců. Dle legendy se jedná o prvomučedníka zpovědního tajemství. Je patron mostů, vod, kněží, zpovědníků, mlynářů, vorarů, ledařů, poutníků, ochráncem proti povodním a proti pomluvám, zemský patron Čech, Bavorska, patron Habsburského domu i španělského loďstva. Nejvíce populární byl v období baroka. Jeho podobizny najdeme všude v Čechách. *Svatý Jan Nepomucký*, Nepomuk, <https://www.nepomuk.cz/turista/svaty-jan-nepomucky/>, (citováno dne 23.7.2021).

neb jsem tak mého Syna, dokud pod mou péčí v Otcovském domě byl, vždy napomínala ach s krvácejícím srdcem na to vzpomínám a s vyléváním hořkých slz, jak on býval nábožný, poslušný a tichý a zlaté doby, když my jsme někdy všichni odešli, on prosil, že ostane doma sám a užitečným čtením a kresle ním sobě času ukracoval a byl nábožný. A milé Matky a outřpné lidé pováží sobě, jak se to mohlo státi a mé dítě se tak mohlo změnit, ach dyť jistě jeho dobré srdce nemůže tak zlé býti.

Moje jediné útočiště je ten Nejvyšší Pán, a pročez sobě myslím, že on to ustanovil, že cesty mého vezdejšího života bodláčím a trním posypané jsou, a že to již dlouho trvat nebude.

[?]¹²⁷ jednou jich přemilá Dcero napomínám, aby trpělivá byli, neb co se nás dotýče, budeme hledět, aby se to zas napravilo a budu mu psát, ale že oni mi psaní se nezmínili, pod ochranu Boží je poroučím ostávám jejich dobrá

Přítelkyně Marie

Kamper.

Dopis č.22 (Karel Kamper píše Paulíně Baláček)

Milá Paulí!

Žádám Vás, byste teď, zdaž Vám to možno, ke Koňské bráně¹²⁸ přišla, kdež na Vás čekám a s Vámi mluvíti chci, ale však nic důležitého.

Karel

V Praze dne 22. února 1857.

Dopis č.23 (Karel Kamper píše Paulíně Baláček)

Drahá Paulí!

Odpusť mi, že jsem včera Tebe nenavštívil, neb to má svoji příčinu, z které se Tobě dnes ospravedlním, a proč i dnes do bytu Tvého nepřijdu. Bych však s Tebou mluvíti mohl, tedy Tě žádám, bys dnes v půl čtvrté hodiny odpoledne ke Koňské bráně šla, kde Tě očekávat budu.

Doufám, že se Ti dobře vede a když ne, tedy Ti to dnes vynahradím.

---

¹²⁷ Zde nebylo jasné, o jaké slovo se jedná.

¹²⁸ Koňská brána se nacházela na Václavském náměstí. Postavena byla v 2. polovině 14. století. Původní podoba brány se nedochovala, mezi lety 1831-1832 byla zcela přestavěna na pozdně klasicistní. Dnes Koňskou bránu v Praze nenalezneme, neboť byla v roce 1875 zbořena. Růžena BAŤKOVÁ, *Umělecké památky Prahy. Nové Město, Vyšehrad, Vinohrady (Praha I)*, Praha 1998, s. 179. Viz příloha č. 7.

Bud' tedy s Bohem a přijď na místo určité, kde Tě očekávat bude

Karl

V Praze dne 8. března 1857.

Dopis č.24 (Karel Kamper píše Paulíně Baláček)

V Praze dne 4. července 1857

Milá Paulí!

V příloze Vám odesílám klíčky, které jsi mi schovat dala, a na které jsem při odchodu vrátit opomněl, dále odesílám 1f¹²⁹ 4 [?]¹³⁰ to jest tu výhru Lineckou a připomínám Ti, že mě to netěšilo, že jste ve středu tam nepřišli, kam jsem žádal. Však Vás ještě jednou vybízím, chcete-li, abyste přišli opět tam kam jsem Vám řekl a sice nejdéle do půl páté, sice bych jinak šel pryč.

Jen tolik od Tvého upřímného

Kamper

Dopis č.25 (Karel Kamper píše Paulíně Baláček)

V Praze dne 18. července 1857

Milá Paulí!

Poněvadž, až posud přání mé v psaní od 10. tohoto měsíce vyřčené, se nevyplnilo, tedy si opovažuji ještě jednou o odeslání té věci, o kterou jsem psal - žádati.

Přijměte ujištění mé nejhlubší úcty, s kterou setrvá vždy

Kamper

Dopis č.26 (Karel Kamper píše Paulíně Baláček)

V Praze dne 21. září 1857

Milá Paulí!

Žádám Vás, kdybyste sobě neobtěžovala a mně po tomto chlapci to prádlo, které jsem si v Janovicích¹³¹ nechal a tu kravatu odeslala.

---

¹²⁹ Zkratka „f“ pravděpodobně znamenalat „florin“, neboť v této době používala měna „Zlatý“, francouzsky „florin“, německy „gulden“, latinsky „florenus“. In: Ottův slovník naučný, XXVII., Praha 1908, s. 643-644.

¹³⁰ Zde nebylo možné přečíst zkratku měny a následně dohledat.

¹³¹ Uhlířské Janovice leží 17 km jihozápadně od Kutné Hory. *Z historie města, Uhlířské Janovice*, <https://www.uhlirskejanovice.cz/z%2Dhistorie%2Dmesta/d-119661/p1=12656>, (citováno 23.7.2021).

S úctou Váš Služebník

Karel Kamper

Dopis č.27 (Karel Kamper píše Paulíně Baláček)

Drahá Paulí!

Předně Ti děkuji za Tvé přání, neboť vím, že to nic jiného není, poněvadž jsem to ještě nerozpečetil.

Však bych raději byl býval, kdybys osobně byla přišla, ale jest špatný čas, tedy Ti to odpustit musím.

Poněvadž bych, ale rád dnešní odpoledne s Tebou strávil, tedy Tě žádám, kdybys tak dobrá byla a se dnes, asi ve 3 hodiny odpoledne odprázdnit mohla a na mě v Kaprově ulici¹³² ve 3 hodiny čekala, kam přijdu, a pak kdybys sobě i také na večer dovolenou vzala.

Tvůj upřímný

Kárl

V Praze dne 4. listopadu 1857.

Panu bratrovi děkuji za jeho přání.

Dopis č.28 (sestra Karla Kampera píše Paulíně Baláček)

Dne 19. června 1858.

S nevyslovitelnou radostí spěchám i já dnešním dnem, bych Tobě drahá Přítelkyně s těmito mými řádky překvapila, Tobě ze srdce své vřele přání přednesla, neb dnešní den je den Tvých jmenovin. Jest pro mě trapné, že mně dnes ani možno není Tobě osobně mé přání přednésti. Přijmiš tedy Drahá Paulí, v těchto mých pár řádkách přání nejsrdečnější od Tvé upřímné přítelkyně. Bůh Tobě dej mnoho štěstí a požeňání a spokojenost, by Tobě na ničem nechybělo, což bys potřebovala, mají všechny dnové života Tvého blaženy býti, a přeji Tobě bys ve všem dobrém oplývala, a v takovémto blahobytu, až na konec dnů života kráčela, přičemž Tobě, za Tvoji ke mně přátelskou lásku děkuju, jestli den tento v rozmaru a veselosti slaviti budete, pročež mně bolem jest, že i já nebudu moci podílu bráti, a jsouce pohromadě, vzpomenete sobě na vaši upřímnou přítelkyni,

Franziska Kamper.

---

¹³² Kaprova ulice se nachází v Praze na Starém Městě, spojuje náměstí Jana Palacha s náměstím Franze Kafky.

Přičemž tedy drahá Paulí v těchto mých pár řádcích, prozatím přání ode mě, které vřaucné¹³³ jest, zaslala bych Tobě nějaký dárek, ale nechávám to až se uhlídáme,¹³⁴ doufám, že už to dlouho trvat nebude, neb bych Tě jednou ráda viděla, ráda bych se letos do Prahy podívala, a ještě radši bych byla, kdybys Ty dřív do Janovic přijela. Drahá Paulí, mám na Tebe jednu žádost, doufám že mně ji neodepřeš, a to jest mám v Praze od [Welkonoce] můj kulatej klobouk a nikterak jej dostat nemůžu, protož tebe žádám, jestli Ti to obtížné nebude, bys tak laskavá byla, a mně tam došla, jestli hotový jest aby mně jej odeslali i jestli není hotový, tak také neb já už to také bez něj tak přechodím, tady Ti odesílám Atres od té Pucěrky¹³⁵.

Johana Kosaličky Teohut

Jabeik kleine Karls zasse

N. 147 in rothen hauste.

Nehněvej se, že tě obtěžuji, buď tak laskavá a brzo mně odepiš, uctivě poroučeny na tvoje Paní Rodiče též na Pány Bratry a na našeho Karla.

Tebe v duchu líbá Tvoje upřímná

Přítelkyně

Franziska Kamper

Dopis č.29 (Karel Kamper píše Paulíně Baláček)

Buďte tak laskavá a toto přiložené psaní po přečtení spalte, abste žádné pronásledování neměla.

A na to shledání, na tom ostrově v Praze se již těším, kdežto nám žádný překážet nebude, to bude chvíle přeblažená, až bude moci obejmou Svoji Paulínku

Kamper

Dopis č.30 (Karel Kamper píše Paulíně Baláček)

Panně P. Baláček!

Vaše psaní obdržev, vidím se nucen¹³⁶, dle Vaší žádosti ještě jedenkrát, však již naposledy na Vaše psaní odpovědit, a sice na všechny tečky Vašeho psaní: Co se dotýče košil, o kterých se zmiňujete, máte vědět, že ani jedna z nich mně dobře není, neb bych jináč se o tom ani byl

---

¹³³ Slovo „vřaucné“ je ve významu vřelé.

¹³⁴ Slovo „uhlídáme“ je ve významu shledáme, uvidíme se.

¹³⁵ Modistka, zpravidla živnostnice, zhotovující dámské klobouky. Ignát Herrmann, *Před padesáti lety*, Praha 2017.

¹³⁶ Zde autor uvádí slovo „nucena“, pravděpodobně se jednalo o pravopisný překlep.

nezmínil. Stran toho, co jste se zmínila, že Vy nepřipustíte, by některá jiná mně patřila, máte co krátce jen tolik vědět, že Vy se mnou dokonce nic co vládnout nemáte a tedy i žádných násil potřebovati nemůžete.

Přicházíte teprve nyní s prosbou a abych Vám odpustil, když již dosti hanby a pronásledování jste mě učinili? to jste měli dříve vědět, ne ale teď, a ne sobě hrubých věcí dovolovat. Zkrátka Vám vyslovit musím, že Vám již nic platné není a se mnou více nic nevyřídíte, neb co jsem jednou řekl, při tom také ostane, neb víte, že k pohnutí nejsem.

Dále Vám připomenout musím, že co se dotýče příkladů a napomínek ve Vašem psaní - ty samé dokonce žádný oučinek u mě nenaleznou, neb takových známých písniček, již jsem dosti od Vás slyšel. Vy mě pravíte, že Vaše rodiče o jmění¹³⁷ přišli! Co mě do toho? oni přišli skrze svou vinu o to, ne ale skrze mě.

Dopis č.31 (matka Karla Kampera píše Paulíně Baláček)

V Uhelných Janovicích dne 22 června [1857]¹³⁸

Drahocenná Slečno Paulí!

Právě na den Jejich jmenovin, to jest dnešní den, беру pero do ruky a moje slova první jsou, přání srdečné by Jim Bůh dobrotivý popřál zdraví, štěstí a všechno uděliti ráčil, co by sobě přály, to jest, co by pro Jejich duše spásné prospěšné bylo, srdečně bych Tobě přála, kdybych na ten den ústně s nimi mluvit mohla, ale těším se, že se to brzy stane, že nás navštíví o svatém Prokopovi. Také můj upřímný Vinš by byl, kdyby jejich dobrá Máti již zdravá byla, neb nás to velice rmoutí a Jejich truchlivý osud mě, jako nějaká tíže na srdci leží. Jejich truchlivé psaní mně mnoho slz koštovalo, neb jsem se od nich velmi bolestně loučila, a kdyby mých nesrdečných přátel nebylo, ještě bych byla tam pár dní posečkala, ale bylo by moc co psáti, ale až ústně spolu mluvit budeme, tak si povíme všechno.

Neopominou mně hned odepsati, jak se Jejich Panímáma vynachází a jestli již [tentokrát]¹³⁹ slova splnění a do Sázavy¹⁴⁰ přijedou, neb já bych tam pro ně přijela a jeli by se mnou k nám Můj muž a Faninka se na ně již hrozně všichni těšíme, neb je nám zapotřebí, abychom si trochu vyrazili, neb jsme v tý Praze všichni, jako zaražení byli, pročez to neplatí, musíme ještě zase dohromady se potěšit.

---

¹³⁷ Slovo „jmění“ znamená majetek.

¹³⁸ Zde je uvedeno číslo 837, korespondent tím myslí rok 1837.

¹³⁹ V textu je uvedeno „tekrate“, ale z kontextu je jasné, že tím autor myslel „tentokráte“

¹⁴⁰ Město Sázava se nachází ve středočeském kraji, cca 21 km severovýchodně od Benešova. *O městě*, Město Sázava, <https://www.mestosazava.cz/o%2Dmeste/ds-1345/p1=12951>, (citováno 23.7.2021).

Já si myslím, že by tak mnoho nepromeškali, kdyby obě přijeli, já jich už v Sázavě očekávat budu a pojedeme k nám a já jich potom, kdyby chtěli přes Kolín jet tam doprovodím, anebo od nás Janovic taky se můžou svézt do Prahy.

Moji upřímní Přátelé odpustějí, že Jim ty [?] ¹⁴¹ ještě neposílám, nebo sobě myslím, že snad kdybych ten Adres nebyla dobře z paměti nenapsala, aby to k ztracení nepřišlo, nebo to psaní od nich, co tam Adres je, jsem zamkla do šatule¹⁴² mojí jiné psaní a již dva dny klíček najít nemohu, tedy sobě myslím, až se shledáme, že to s poděkováním odvedu, též moji milý nemají mně za zlé, ačkoliv vím, že chvála Bohu si všecko v Praze koupit můžau, přece bych jim byla rada něco odeslala, neb vím, že v Praze to bývá vzácné, něco z venku, též bych Synovi ráda něco poslala, ale žádná jistá příležitost po které bych to poslat mohla se dosavad' netrefila, až nám Bůh dá, po svatém Prokopu, až se shledáme.

Poněvadž již za 11 dní svatého Prokopa máme, tedy nemeškají mně odepsati, jestli dozajista do Sázavy pojedou a jak se jim vede, jestli už Paní Mára je zdravá, Naše Fany byla v Kolíně a šla je navštívit, ale natrefila jen Pana Bratra samého, který taky nějaký nemocný byl, velice jsme ho litovali, Já jich nastokrát líbám a Jejich Paní Mámu a Pana Bratra též mého Syna, odepíšu hned, jestli moje psaní obdržely.

Pro ochranu Boží Je poroučí Jejich upřímná Přítelkyně
mého syna a Fany na všechny Marie Kamper poroučení.

Dopis č.32 (matka Karla Kampera píše Paulíně Baláček)

V Uhelných Janovicích dne 29 [?]¹⁴³

Drahá Slečno!

Jejich obě psaní jsem obdržela, a pročez to první s poděkováním za Jejich přání k novému roku, hned po poště odpověděla a pochopit nemohu, jak by ho byli neobdrželi -

Co se týče druhého psaní, které mě na žádný způsob potěšit nemohlo, stranu mrzutosti, kterou oni mají s sebou moji, já tou hlavní příčinou dle Jejího psaní mám býti, to jsem já sobě za mou upřímnost nikdy nezasloužila a žádný z našeho domu, toho příčina není, že nás naše Dítě navštívilo, bylo nám velice milé a dělalo to čest Jim a též i jemu, že na své staré Rodiče pamatuje¹⁴⁴, neb nám to lidé předhazovali, že nás tak zřídka navštěvuje, a pročez je nám to

---

¹⁴¹ Nejí jasné, jaké zde mělo být slovo.

¹⁴² „šatule“ je malá skříňka, něco jako šperkovnice.

¹⁴³ Nebylo jasné, o jaké se jedná datum.

¹⁴⁴ Korespondent zde uvádí slovo „papatuje“ pravděpodobně zde mělo být, dle kontextu slovo „pamatuje“.

velice nemilé, že On i též mi dle Jejího psaní za to máme trpěti nějaké předhazky, milá drahá Slečno jsme v těch věcech zkušené lidé, že nikdy není dobře lidé sváděti, aby jsme snad mi našeho Syna ke zlému naváděli a aby on nás snad navštívit nesměl, to by bylo velmi bolestní pro nás Rodiče, za naše vychování silně doufám, že to Jejich Panímáma nahlídne, jak by jí přitom bylo, a též Jejich moudrý a vzdělaný Pan Bratr, který pro mě vždycky vážnost a upřímnost měl, to může rozvařit, jestli se rád k jeho Pánům Rodičům neuchyluje a pročez je mně to nejvíce bolestné, že mám jen samé rozepři slyšeti.

Že takto rovnou cestou píšu nemají mně za zlé, a všecko se v dobré cestě a v zdravém uvážení dá zase srovnat, a něco jiného začít.

Zajisté já si každou hodinu na ně myslím a moje srdce dosavad' ještě se nezměnilo, tak jak se k nim dříve byla jsem dosud, a pročez sobě Oni též i Jejich Vážená Paní Máti rozvážití můžou, že mně srdce krvácí, když já ustavičně žaloby na svého Syna slyšeti musím, Oni mně na srdci ležejí těžce a on též také, ráda bych aby vše dobře bylo, neb já při tom nejvíce trpím.

Lítostí jsem Jejich řádky četla, že ten Masopust tak smutně strávili, neb vím, co jsou mladé léta, ale však po žalosti bývá radost a jen skrz utrpení přicházíme k blaženosti, pročez je dle mého napomenutí tomu nejvyššímu Pánu své útočiště vezmou a kdežto Oni v tak krásné příležitosti v Praze svaté, místa navštívit, za časté můžou, a jakož do denně, ten půl hodinky Bohu obětovati jim do jista na mnohý způsob vynahrazeno bude a svatá spokojenost objeví se a opanuje srdce Jejich.

Konečně jim podotknouti musím, že to, co nám o těch Bálech¹⁴⁵ a běháních mého Syna píšou, on nám také psal, že byl v pár Bálech a pročez to uznávám, jen za samé Blouznění a jste oba mladé lidi, jeden druhému dělá na vzdory¹⁴⁶, však až oba přijdete do starších let, bude to Jináče.

Co se dotýče té holky zde v Janovicích je jen pouhá hloupost, neb on zde žádnou ani neviděl nežli Smržovou, a s tou ani mluvit nechtěl a ta je už s milovníkem zaopatřená, oblíbila si zde školního mládence krásného to Člověka, a tak jsem Jich o všem spravila, co Jich znepokojovalo, a pročez je to div, že již ho neznají, že on rád do luftu mluví, a pročez láska není bez vady.

Co se nás dotýče, jsou všichni chvála Bohu zdraví, jen Já pořád churavím, jsem tak pořád jako stín, neb mohu upřímně říci, že mně není divu, co sem již na světě přestála, to nejbolestnější je pro mě, že mně žádný nevěří, jak je mně, pročez bych za časté potřebovala, bych se trochu s nějakou dobrou přítelkyní potěšila, ale běda že já v takovém hnízdě zde můj život trávit

---

¹⁴⁵ Autor v originále uvádí „bálích“, převedla jsem do tvaru, který do věty lépe zapadá.

¹⁴⁶ Zde autor píše „dělá na zdory“, pravděpodobně se mělo jednat o dělání na vzdory.

musím, kde ani s kým promluvit nemám a tak velmi smutná jsem, neb v Janovicích já již nikdy nezvyknu, jedině se utěšuju dále mně Bůh toho ve zdraví dočkati, že teď na Jaře zase svou zamilovanou Krajínu navštívila, mé upřímné přátele a s těma místama se potěším kde mé předražené Rodiče bydleli a já tak mnohé dětinské léta zažila, který se více nenavrátějí.

Mé řádky zavírám stou upřímnou žádostí, by také mému Synovi něco prominuli a nebyli proti tomu, když si někdy povyjde, neb mužský žádný nebude tak jako my ženský doma sedět, neb oni i ti starý Dědkové si rádi proskočí a pročez já Jim vždy dobře radím čím míň mu domluvějí, tím lépe bude, neb on sám vše nahlídne, neb on zajisté, když u nás byl vše dobré o nich řekl a Jejich Páni Rodiče litoval, pročez vždycky dobře bude, když mi s ním mluvit budete.

Dále Bůh mímím Prahu navštíviti z Jara, teď není možné pro hrozně zimy, též si předkládám, jak Oni asi mnoho dříví spálejí, nás ta zima moc koštovala.

Nyní ještě prosím by Synovi o mém psaní se nic nezmiňovali, neb on by si pomyslíl, že na něho žalovali, [?]¹⁴⁷ Paní Mati a Pány Bratry uctivě poroučejí a doufá na brzkou odpověď

Jejich   Upřímná Přítelkyně
Marie Kamper

Ještě jednou prosím, by Synovi o mém psaní žádné zmínky nečinili, neb on by si pomyslíl, že nám žalovali.¹⁴⁸

Dopis č. 33 (matka Karla Kampera píše Paulíně Baláček)

Přemilá Slečno Paulí!

Jejich milé psaní sem jsem obdržela, na které jsem již pořád očekávala a velmi mě to znepokojovalo, proč Oni tak dlouho nepišou, zdaliž třeba nemocná nejsou, nemohla jsem sobě namyslíti, co za příčinu. A těší mě, že Jim ten malý dárek tak milý byl, já bych vám milé Děti, za časté ráda něco poslala, ale ty příležitosti zde tak těžko k dostání, jak se o tom, když zde u nás byli sami přesvědčili, ačkoliv vím, že by sobě v Praze koupit mohli, přece je to od upřímného přítele vzácné.

Jedno psaní Jim a to sice Atres byl na Syna, již tomu 3 neděle jsem odeslala skrze jednoho známého odtud poněvadž jsem nevěděla kde bydlí v tom psaní jsem Jim o té celé cestě co jsem do mé milé Krajiny dělala, všecko popsala, ale ten samý neučinilivý Chlap prý se nemohl v Praze dlouho zdržet, aby byl Syna hledal poněvadž on Ještě až Berouna jel, tak se mně

---

¹⁴⁷ Nebylo jasné, o jaké slovo se jedná.

¹⁴⁸ Tato věta byla vertikálně napsaná na první straně dopisu č. 32.

vymluvil a psaní přinesl nazpátek, tak jsem v předešlém psaní zase něco jiného musela psát a nyní Jim příčinu povím skrze co jsme nemohli přes Prahu jet. Poněvadž se nám taková dobrá příležitost zrovna z Janovic trefila, která od jednoho Kupce každé 2 měsíce jede do Boleslavi, tak jsme tam byli za den a na Prahu bychom si byli zajeli 7 mil¹⁴⁹ a poněvadž jsme chtěli zase ve 4 dnech s tou samou příležitostí zpátky doma býti, tedy ani čas nepostačil na [?]¹⁵⁰ dní jsme napřed teprve o té příležitosti věděli, byla bych srdečně ráda dříve do Prahy, a jestli by byli mohly, jak jsme pravili s námi Jeli, ale řeknu upřímně poněvadž my všichni bránili na tak dalekou cestu abych raději do Prahy jela, tak jsem se obávala, že by mně byli z Prahy nepustili, a že by můj Vinš za 36 Let nesplněný ostal a já mou drahou Vlastí snad nikdy bych nebyla spatřila, ale nyní až dá nám Bůh dočkati Jara, Oni a Syn můj mě tam musíte doprovodit, to přijedu k vám, Fany je posud ještě v Boleslavi, čekám Ji ten týden, až přijede, ráda bych vás milé děti zase spatřila, neb je mně tady přehrozně teskno, nemám tu k sobě upřímného Člověka a želím často, že vy tak daleko jste, může bít, že bych se ještě do Prahy podívala a Oni snad o Masopustě k nám do Janovic, teď je mně tu ještě smutněji, když jsem ty místa zase uhlídala, kde moji milý Rodiče bydleli a kde jsem ta šťastná dětinská léta trávila.

Dopis č.33ad (matka Karla Kampera píše Paulíně Baláček)

A mnoho ještě upřímných Přátel tam našla, velkou bolestí jsem se zase nazpátek ubírala a kdyby Fany doma byla, hned bych k vám jela do Prahy. Stranu Jejího kvartýru, to sobě z toho nic nedělají, že by nebyl skvostný, jen když nám Pán Bůh milostivý zdraví a spokojenost popřeje, třeba bychom bydleli v kutloušku. Já bych za to všechno dala, kdybych ve své Krajině jen v malinké chaloupce bydlela, kdyby jenom byl Člověk spokojen, ale doufáme milý Přátelé silně v Boha a jeho prosíme on nám ze všeho pomůže, ostatní si povíme, až se zase sejdem.

Odpustějí nám, že jsme Jich s těma Klouboukam, tak obtěžovali, jen jsou tak dobrý a brzy nám je zhotovějí, neb je potřebujeme a Já se budu hledět srdečně za to odměnit, ale Přemilá Slečinko, já jsem myslela, aby ten můj Klobouk to jest ten šedivej nedávali barvit, že snad je ještě pěkný, jenom to druhý, ale Oni tomu rozumějí, jestli byl pěkný, to co, přijde do barvy, to patří Fany, já prosím nezapomeň na ty Pentle k tomu mému podbradu, a Fany jejímu pentle jí, aby je nedávali.

---

¹⁴⁹ V 18. a 19. století byla hodnota jedné míle 11249,5 metrů. *Míle*, Metrologické soustavy užívané v Čechách a na Moravě v 18. a 19. století, https://www.trnova.cz/e_download.php?file=data/editor/69cs_19.pdf&original=Metrologic, (citováno 24.7.2021).

¹⁵⁰ Zde byla uvedená číslovka a nebylo jasné, jestli se jedná o 3 nebo 9.

Prosím píšou nám zase co nejdřív, já Jich a milou Jejich Matinku upřímně líbám a ostávám Jejich upřímná

Přítelkyně Marie Kamper“

Syna nechám líbat nastokrát, aby nám brzo psal a Oni nám zase brzo píšou.¹⁵¹

Dopis č.34 (matka Karla Kamper píše Paulíně Baláček)

Uhelných Janovicích dne 20 ho Srpna

Mnohovážení Přátelé Paní Učitelová a též roztomilá Slečno Paulí!

Vinšovala bych, by je moje upřímné Řádky, při dobrém zdraví a spokojenosti natrefily.

Co se nás týče Můj Muž a Fany zdravý jsou, ale Já již 14 dní nemocná jsem, a sice mně nejhůř dělá, mé přehrozné trhání a loupání v hlavě, tak že bych bolestí na sobě všecko byla roztrhala, kolik dní jsem nic do úst vzítí nemohla, za 7 dní jsem postel nemohla opustit, až teprve 9 dní co zase chvála Bohu trochu chodím, ale na luft nesmím, poněvadž mně ty velké bolesti v mé hlavě ještě posud trvají a můj obličej celý zateklý jest, prosím Boha by mě těch bolestí zbavil, ale již je mně chvála Bohu přece lepší.

Moji milý Přátelé, poněvadž moje tělo a též i můj Duch nemocný jest, tedy bych za ten nejlepší [lék]¹⁵² na světě uznala, aby poněvadž na svatého Andělů Strážných, to jest 6 tého Září zde posvícení slavíme, tedy je Já, můj Muž a Fany uctivě zveme, by nás ponavštívili jestli to ještě tentokrát odeprou a nebude k tomu důležité příčiny, tak nikdy víc žádný se k nim neokáže, ačkoliv přesvědčena jsem, že oni v Praze všecko vyrazení a též lepší krámy sobě zaopatřit můžou, ale doufám, že to naše ačkoliv jen sprostý ale upřímné podle venkovského způsobu přijmou, nebo jen z jejich Strany a z naší se stranu upřímnosti sejdeme a budeme vyrážeti, co našeho možného bude a Pana Bratra, taky že líbáme, aby nás taky navštívil, nebo že ví, že o takový případnosti je potřeba Tanečníků a tanečnic a též se na mého Milého Syna velice těším, bych ho zase spatřila, a již zase napřed rmoutím, až zas budete odcházet, jak mně smutno bude. Dáli mi Pán Bůh zdraví před sv. Václavem,¹⁵³ pojedu do mé krajiny, a to přes Prahu. Až nás navštívějí tu, obě moc budeme vypravovat, ale prosím by nám hned odepsali, zdaliž jistotně přijedou a jestli přes Kolín, anebo kdyby se trefila od nás příležitost při malý outratě by to bylo,

¹⁵¹ Tato věta byla vertikálně napsaná na první straně dopisu č. 33.

¹⁵² Text je zde rozpitý, pravděpodobně je v dopise „lík“, ale z kontextu vyplývá, že mělo být napsáno „lék“.

¹⁵³ Sv. Václav se slaví 28. září.

prosím odpustějí, že ten dloužek neposílám, poněvadž sobě myslím, až se sejdeme a že by třeba ve psaní mohlo to se ztratit.

Tedy se Jich na ně velice Těšíme a přec jednou všichni však nic nezameškají a hned nám odepíšu, jestli jistotně přijedou, budeme s radostí očekávat, my je všichni nastokrát líbáme a odpíšu

Jejich upřímná Přítelkyně

Marie Kamper

S velkou těžkostí jsem mojí Milý Přátelé tyto řádky napsala, ale vám kvůli, mně to přece nebylo obtížné.

Dopis č.35 (matka Karla Kampera píše Paulíně Baláček)

Drahá Slečno Paulí!

Za Jejich upřímné a srdečné Přání, které jsem obdržela, já Jim mnohokrát děkuji a zajisté tento Lístek zasluhuje, bych ho mezi drahé pamětné lístky, které od dávna od mých věrných Přátel chovám, též do té Schránky vložila, a k vinšování bylo by, i abychom my pospolu v spokojenosti a s utěšeným srdcem v té tak překrásné krajině, jakož na onom lístku utvořená, se procházeli a byť možné bylo přeplaviti se přes Řeku čist'ounkou, do Krajiny spokojenosti, tam kde bychom šťastně a v nezkalené Přátelství živí byli, čehož bych i sobě srdečně přála.

Žalostné řádky, které též přiložené byly, mě velmi dojaly a srdečnou outrapností ve mě vzbudily a upřímně pravím, že s Nima i to všecko cítím, neb jest to velmi traplivé pro mě, když nikdy nic radostného slyšeti nemohu, nýbrž jenom vždycky co mě zarmoutí, nikoliv jsem přesvědčená, že Člověk z bolesti srdce velmi mnoho se odváží a ve své lítosti své, ani neví co by činiti měl, a jak by sobě odlehčil, tak rovně, jako Oni milá Dcero, však ale proto přece ani pochopit nemohu, jak Oni tak malé důvěry ve mně skládati můžou a mně takové předhazky a takové viny dávat, docela to zjistit, že by my jsme snad našeho Syna od nich odváděli a neb mu nějaké děvčata schvalovali, to by od nás velmi sprosté a neprozřetelné bylo, neb jsme od jakživa navyklý pořádnému živobyті, a pročez i náš vinš je, by i naše děti našemu dobrému napomenutí se podrobili a Boha vždy v paměti mněli, ale jak krvácí srdce naše, když podle rady naší by nepokračovali a takové lidé, které je z dobré cesty svádějí poslouchali, dokud Rodičové své Děti pod svou Ochranou mají, bedlí jejich bystré oko nad nimi, ale žel, když nám sejdou z očí, tak mocni ani nejsme, abychom všechno věděli co se děje, a pročez my docela to neposloužíme, že by nás v takovém domnění měli, ohlížím se na Jejich truchlivost, a pročez z toho ohledu Jim Jejich přenáhlení prominu, ale dají sobě pozor na toho Člověka, který by tak rád mrzutosti svedl

a pak jednají podle jeho zasloužení, neb já jsem Jim již dost a my všichni důkazy daly, že s nimi dobře smýšlíme.

Pročež Drahá Dcero, vzpomenu sobě jenom na začátek, našeho upřímného smejšlení s nimi, hned časně jsem zamýšlela by sobě Oni i Jejich Páni Rodiče dobře rozmyslili než se známost začne, že on jen dítě a Oni též byli, neb mladí lidé se rádi mění, když tu ještě usedlý rozum není, pak se stávají mrzutosti, a co my ubohý Rodiče potom za to nemůžem, to vše jsem já jemu i Jejich milé Matince představila, neb znám mladého Člověka vrtkavost a nestálost, což Již ale se stalo, ať je to všecko zase v dobrém a já doufám, že takový ošemetný Člověk, který chce jen lidé svádět, se brzo ošídí, pročež ne nás, který jinejma starosti obtížení jsme nemají v domnění nýbrž ošemetní lidé.

Ostatně stranu našeho Posvícení musím podotknouti, Já jsem Jich upřímně pozvala, též i Můj Muž i Dcera a také jsme chtěli našemu slovu dostati věrně, ale Osud tomu jináče chtěl, neb jsme my pro ně dobře mysleli a i o příležitost se postarali, aby se skrze jednoho zdejšího, až sem na místo pohodlně dostali, ale ten ničema pak nejel skrz Prahu a přivezl nám v Pátek to samé psaní nazpátek, když to již pozdě bylo, Jim znovu psát, já bych Jim to ráda obšírně vypsala, jak se to stalo, ale na to by musely být 2 Archy, ale doufám, že Jim to tam Dcera v Praze obšírně řekla, pročež by to bylo zbytečné vypisovat.

Též Jim vyjevit musím, že jsem se hned zarmoutila, a i tak rozzlobila, že se ten zmatek stal a Oni přítomna nebudou, pročež jsem celé posvícení zkažené měla já nejvíce, a též mnoho slzy vylila, neb upamatování na nich mně vždy slzy polily, aniž jsem tak šťastná byla s mým Synem jen půl hodinky soukromě porozprávěti, celé posvícení jsem zkažené měla, a všichni jsme byli mrzutí, milé Dítě pomysleti sobě můžou a snad i mně uvěřiti, že sem skrze můj Sluch velmi nešťastná a pročež ubohá musím mnoho trpěti a lidské společnosti se mi málo dostane, ale těším se, že se zase shledáme a teprve Jim všecko důkladně povím.

Můj Manžel Jim též srdečně děkuje za Jejich upřímné přání a poněvadž jsme mysleli, že přijedou tedy jsme to tomu formanovi dali pod moc, ostatně jsou dobré mysle a nemyslejí sobě, že bychom snad o nich falešně mysleli, neb se tomu divím, že nás ještě nepoznali, co jsem psala nechají to při sobě, ostatně až se sejdeme, Já i můj je všechny nastokrát líbáme a v Ochranu Nejvyššího je všechny poroučíme a doufám, že se v Praze z nenadání shledáme

Jejich upřímná Přítelkyně a Matka Marie Kamper

6 Závěr

Smyslem mé práce bylo vytvoření edice z vybrané korespondence, která je uložena v Národním archivu v Praze. Jedná se o dopisy z let 1855-1858, které zachycují zásnubní spor mezi Karlem Kamperem a Paulínou Baláček. Tyto dopisy se dochovaly do současnosti, neboť byly uloženy v soudním spise, který byl vytvořen na základě zásnubního sporu. Korespondence měla sloužit jako důkazní materiál. Celý soudní spis s dopisy je součástí Archivu pražského arcibiskupství, který se dnes nachází v Národním archivu v Praze.

Při vytváření práce jsem pracovala jak s prameny, tak s odbornou literaturou, nejvíce však s uvedenou korespondencí. Velkým zdrojem informací pro mě byly také výpovědi Paulíny Baláček a dopis, který zaslala manželskému soudu. Mezi archiváliemi se nacházel i soudní rozsudek zásnubního sporu, který vydal manželský soud. Dále jsem pak vycházela z matričních záznamů narozených. Informace, které byly v těchto pramenech obsaženy se vzájemně shodovaly. Jednalo se o místopisné záležitosti, členy rodiny, povolání, také věci týkající se děje soudního sporu a další. Tím se mi potvrzovala věrohodnost nalezených údajů. Má praktická část závěrečné práce se tedy zabývala vytvořením edice, dohledáváním a zpracováním informací obsažených v pramenech. A také dodržení postupu, dle odborné literatury, při tvorbě edice.

Korespondence zahrnovala časové rozmezí od 1855 do 1858. Největší část dopisů byla zaslána ze strany Karla Kampera, několik z nich zaslala jeho matka Marie Kamper a jeden byl od jeho sestry Frencizky Kamper. Do dnešní doby se v archivu dochovala pouze korespondence, která byla zasílána straně Paulíny Baláček, neboť ta tyto dopisy zaslala manželskému soudu jako důkazní materiál. Tím pádem byly vloženy k soudnímu spisu a dostaly se do archivu pražského arcibiskupství, který se dnes nachází v Národním archivu v Praze.

Teoretickou částí mé práce bylo vytvoření komentáře k edici na základě získaných informací. Spoustu důležitých údajů jsem získala na základě skvěle zpracovaných online matričních záznamů, které se nacházely na webových stránkách příslušných archivů. Elektronické zpracování archiválií a zpřístupnění veřejnosti mi bylo velkým přínosem. Dále jsem také navštěvovala Národní archiv v Praze, který se nachází na třídě Milady Horákové, kde je uložen soudní spis a korespondence. Důležitým zdrojem informací pro mě také byla odborná literatura.

S archiváliemi se pracovalo v celku dobře, neboť byly seřazeny a jejich stav byl také v celku v pořádku, až na některé, kde například chyběla část textu a nebylo možné jej doplnit.

Také bylo možné povšimnout si degradujícího materiálu, dopisní papír byl zkřehlý, takže se s ním muselo zacházet opatrně, ostatně jako vždy se všemi archiváliemi. A také bylo možné zpozorovat agresivitu inkoustu, který se u některých dopisů propíjel skrze papír a text byl na základě toho z obou stran slitý. Jedná se o archiválie z 19. století, a tudíž k tomu odpovídá jejich stav. Z mého pohledu mohu říct, že archiválie byly v dobrém stavu.

S výsledkem mé práce jsem spokojená, především pak s informacemi, které se mi podařilo dohledat. Například s dohledáním výše uvedených matrik narozených a s údaji, které tyto matriky obsahovaly. Také mě mile potěšilo, když jsem zjistila, že synové Karla Kampera byli známými českými osobnostmi. Vytvoření této práce pro mě bylo zajímavou zkušeností a přínosem v osobním rozvoji. Celou věc hodnotím kladně.

7 Resumé

The main aim of this bachelor thesis is to compile an edition of correspondence from 1855 to 1858. The correspondence was supposed to serve as an evidence during the marriage court, specifically for the engagement dispute between Karel Kamper and Paulína Baláček. Based on this fact, the correspondence was placed in the Prague Archbishopric archives along with the court file on the case of the engagement dispute. Currently, all the files are placed in The National Archives in Prague.

Letters, which are being compiled, have been preserved only from one dispute party – Paulína Baláček, who stored them and subsequently delivered to the marriage court as an evidence. Therefore, there is correspondence between Karel Kamper – the lover of Paulína Baláček, Marie Kamper – the mother of Karel Kamper, and Frencizka Kamper – the sister of Karel Kamper. The letters written by Karel Kamper's mother and sister, which were sent to Paulína Baláček, also have an important corresponding value and, therefore, are an integral part of the edition. Altogether with some information taken from the court file, which is a part of the correspondence, it was possible to reconstruct a fair summary of the engagement dispute process.

A huge source of information was the letter in which Paulína sued Karel Kamper for not fulfilling the engagement promise. This letter is dated December 10, 1858, and is an integral part of the court file, but not the edition, even though important information has been extracted from it and presented in the thesis. As part of the court file is also the verdict of the marriage court from October 20, 1859, when the court decided that either Karel Kamper must marry Paulína Baláček or provide her with an appropriate financial compensation.

The thesis is divided into two main parts – theoretical and practical. The theoretical part covers information on marriage court in the 19th century, details of the engagement dispute parties and topographical placement. Next, there is the dispute's description, which is based on the information gathered from correspondence, court file and birth registry records. Simultaneously, the specification of correspondence's type of writing, correspondence's marking, the description of the source, and the condition of edited correspondence follow. The practical part of the thesis consists of letters' edition itself. All information is accompanied by footnotes and references to professional literature. The method of transcription, not transliteration, was used in the edition's creation process.

The edition should make the 19th century correspondence available to the public and, at the same time, keep its informational value, which is present in these texts.

There is a possibility of further research, since Karel Kamper's sons, conceived by his new wife, were prominent figures of Czech society at the turn of the 19th and 20th centuries.

8 Zdroje

8.1 Prameny

- Národní archiv Praha, Archiv pražského arcibiskupství II., tzv. manželský soud, rozvodová řízení, inv. č. 1568, karton 3030.
- Státní oblastní archiv Praha, Sběrka matrik Středočeského kraje, Farní úřad římskokatolické církve Benešov, Matrika narozených 1832-1845, sign. Benešov 10.
- Státní oblastní archiv Praha, Sběrka matrik Středočeského kraje, Farní úřad římskokatolické církve Kolín, Matrika narozených 1837-1842, sign. A.XIV.
- Archiv hlavního města Prahy, Sběrka matrik města Prahy, Karlín, Farní úřad římskokatolické církve kostel sv. Cyrila a Metoděje, Matrika narozených 1869-1872, sign. KAR N8.
- Archiv hlavního města Prahy, Sběrka matrik města Prahy, Karlín, Farní úřad římskokatolické církve kostel sv. Cyrila a Metoděje, Matrika narozených 1875-1878, sign. KAR N10.
- Národní listy, 31.10.1911, roč. 51, čís. 301.

8.2 Literatura

- Lucie ANDRLOVÁ, *Přejímání německých slov do ruského a českého jazyka*, Praha 2012.
- Ivan ŠTOVÍČEK a kol., *Zásady pro vydávání novověkých historických pramenů z období od počátku 16. století do současnosti*, Praha 2002.
- Dalibor HAVEL - Helena KRMÍČKOVÁ, *Paleografická čítanka*, Brno 2014.
- Ignát Herrmann, *Před padesáti lety*, Praha 2017.
- Václav ČERNÝ, *Hospodářské instrukce, Přehled zemědělských dějin v době patrimoniálního velkostatku v 15.-19.století*, Praha 1930.
- Ivan HLAVÁČEK - Jaroslav KAŠPAR - Rostislav NOVÝ, *Vademecum pomocných věd historických*, 3. vyd., Jinočany, 2002.
- Zuzana PAVELKOVÁ ČEVELOVÁ, *Každodennost manželství v 19. století v Čechách*, Pardubice 2015.

- Kateřina MŇUKOVÁ, *Civilní a církevní forma manželství v 19. a 20. století*, Brno 2011. (diplomová práce)
- Růžena BAŤKOVÁ, *Umělecké památky Prahy. Nové Město, Vyšehrad, Vinohrady (Praha I)*, Praha 1998.

8.3 Časopisecké studie

- Monika MANKE, *Výkon soudní moci v arcidiecézi pražské v letech 1917 - 1948*, In: *Revue církevního práva* 20, Praha 2014, s. 62.
- Ivana EBELOVÁ, *Židé a josefínské školské reformy. Židovští studenti na pražské universitě od osmdesátých let 18. století do rozdělení university v roce 1882*, In *Český časopis historický* 112, Praha 2014.

8.4 Odborné slovníky

- Ottův slovník naučný, VI., Praha 1893.
- Ottův slovník naučný, XIV., Praha 1900.
- Ottův slovník naučný, XVIII., Praha 1902.
- Ottův slovník naučný, XXVII., Praha 1908.

8.5 Internetové zdroje

- *Jaroslav Karel Kamper*, ABART, <https://en.isabart.org/person/69388>, (citováno dne 18.6.2021).
- *Kamper Otakar*, Český hudební slovník osob a institucí, https://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=2281 (citováno dne 20.6.2021).
- *Kamper Jaroslav*, Český hudební slovník osob a institucí, https://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=1319 (citováno dne 20.6.2021).
- *Pojem minuskule*, Slovník cizích slov, <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/minuskule>, (citováno dne 14.7.2021).
- *Bedřichova vyhlídka*, Nová ves I., <https://www.bedrichovavyhlidka.cz/>, (citováno 18.7.2021).

- *Staré lázně*, Cesty a památky,
<https://www.cestyapamatky.cz/kolinsko/kolin/stare-lazne>, (citováno dne 18.7.2021).
- *Svatý Jan Nepomucký*, Nepomuk,
<https://www.nepomuk.cz/turista/svaty-jan-nepomucky/>, (citováno dne 23.7.2021).
- *Z historie města*, Uhlířské Janovice,
<https://www.uhlirskejanovice.cz/z%2Dhistorie%2Dmesta/d-119661/p1=12656>,
(citováno 23.7.2021).
- *městě*, Město Sázava,
<https://www.mestosazava.cz/o%2Dmeste/ds-1345/p1=12951>, (citováno 23.7.2021).
- *Mile*, Metrologické soustavy užívané v Čechách a na Moravě v 18. a 19. století,
https://www.trnova.cz/e_download.php?file=data/editor/69cs_19.pdf&original=Metrol
ogic, (citováno 24.7.2021).
- *Koňská brána*, Turistické listy, <http://www.turistickelisty.sportovnilisty.cz/pozice-3/konska-brana/>, (citováno dne 25.7.2021).

9 Přílohy

9.1 Seznam příloh

Příloha číslo 1 - Tabulka č. 1 přehled korespondence

Příloha číslo 2 - Ukázka soudního spisu

Příloha číslo 3 - Ukázka novogotické kurzívy, dopis č. 1

Příloha číslo 4 - Ukázka humanistické polokurzívy, dopis č. 15

Příloha číslo 5 - Ukázka agresivity inkoustu, dopis č. 34

Příloha číslo 6 - Ukázka chybějícího textu, dopis č. 19

Příloha číslo 7 - Fotografie Koňské brány v Praze

Příloha č. 1 - Tabulka č. 1 přehled korespondence

Informace k tabulce

-číselné označení v tabulce se shoduje s označením dopisů v archivním fondu, na některých dopisech je uvedeno „ad“ a dále pak číslo dopisu v tomto případě označení „ad“ znamená dodatek k dané korespondenci

-dále je pak uveden korespondent, další pole tabulky zachycuje adresáta

-následuje datum korespondence, které v některých případech chybí

-páté pole tabulky zachycuje technické parametry dopisu, ty jsou uvedeny v centimetrech, také je zde poznámka k papíru, na který korespondent psal

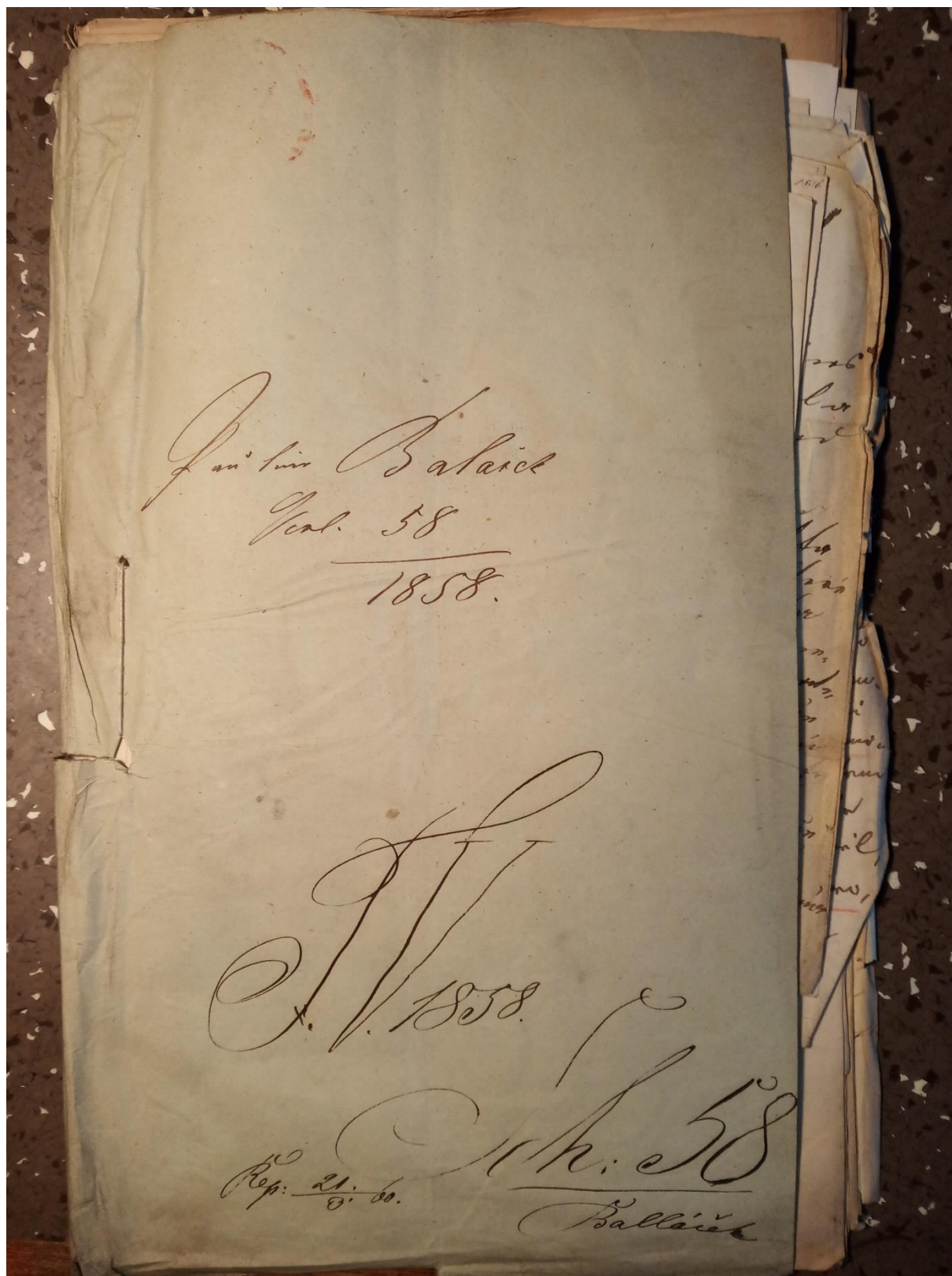
-šesté, poslední pole tabulky uvádí rozměry dopisní obálky v centimetrech a také barvu; některá korespondence byla přímo sama součástí obálky a to tak, že ji autor poskládal, aby její rubová část tvořila nepopsanou plochu, kam posléze uvedl údaje adresáta a dopis zapečetil voskem; u některých dopisů se obálka nedochovala

Číslo - (označení dopisu)	Korespondent	Adresát	Datum	Technické parametry dopisu	Technické parametry obálky
1	Karel Kamper	Paulína Baláček	14.6.1855	21,8 x 17,7 cm bílý dopisní papír	7,3 x 10,7 cm obálka bílá
2	Karel Kamper	Paulína Baláček	31.8.1856	21,7 x 17,6 cm bílý dopisní papír	obálka není
ad 2	Karel Kamper	Paulína Baláček	není uvedeno	9 x 10,8 cm bílý dopisní papír	obálka není
3	Karel Kamper	Paulína Baláček	není uvedeno	22,5 x 14,5 cm bílý dopisní papír	6,8 x 11,6 cm obálka bílá
4	Karel Kamper	Paulína Baláček	8.12.1855	14,4 x 22,5 cm bílý dopisní papír	obálka není
5	Karel Kamper	Paulína Baláček	3.1.1856	22,5 x 14,5 cm bílý dopisní papír	obálka není
6	Karel Kamper	Paulína Baláček	3.5.1856	22,5 x 14,5 cm bílý dopisní papír	dopis složený do obálky 6,8 x 12,2 cm
7	Karel Kamper	Paulína Baláček	7.7.1856	22,5 x 14,5 cm bílý dopisní papír	dopis složený do obálky 7 x 11,8 cm
8	Karel Kamper	Paulína Baláček	5.9.1856	21,7 x 17,6 cm bílý dopisní papír	obálka není
9	není dopis		není dopis	není dopis	není dopis
10	Karel Kamper	Paulína Baláček	3.11.1856	24,7 x 19,5 cm bílý dopisní papír	obálka není
11	Karel Kamper	Paulína Baláček	není uvedeno	21,7 x 17,6 cm bílý dopisní papír	obálka není
ad 11	Karel Kamper	Paulína Baláček	není uvedeno	21,6 x 17,7 cm bílý dopisní papír	obálka není
12	Karel Kamper	Paulína Baláček	10.11.1856	21,7 x 17,6 cm bílý dopisní papír	obálka není
13	Karel Kamper	matka Paulíny Baláček	10.11.1856	21,7 x 17,6 cm bílý dopisní papír	dopis složený do obálky 7,8 x 11,1 cm
14	Karel Kamper	Paulína Baláček	3.12.1856	21,0 x 16,7 cm bílý dopisní papír	obálka není

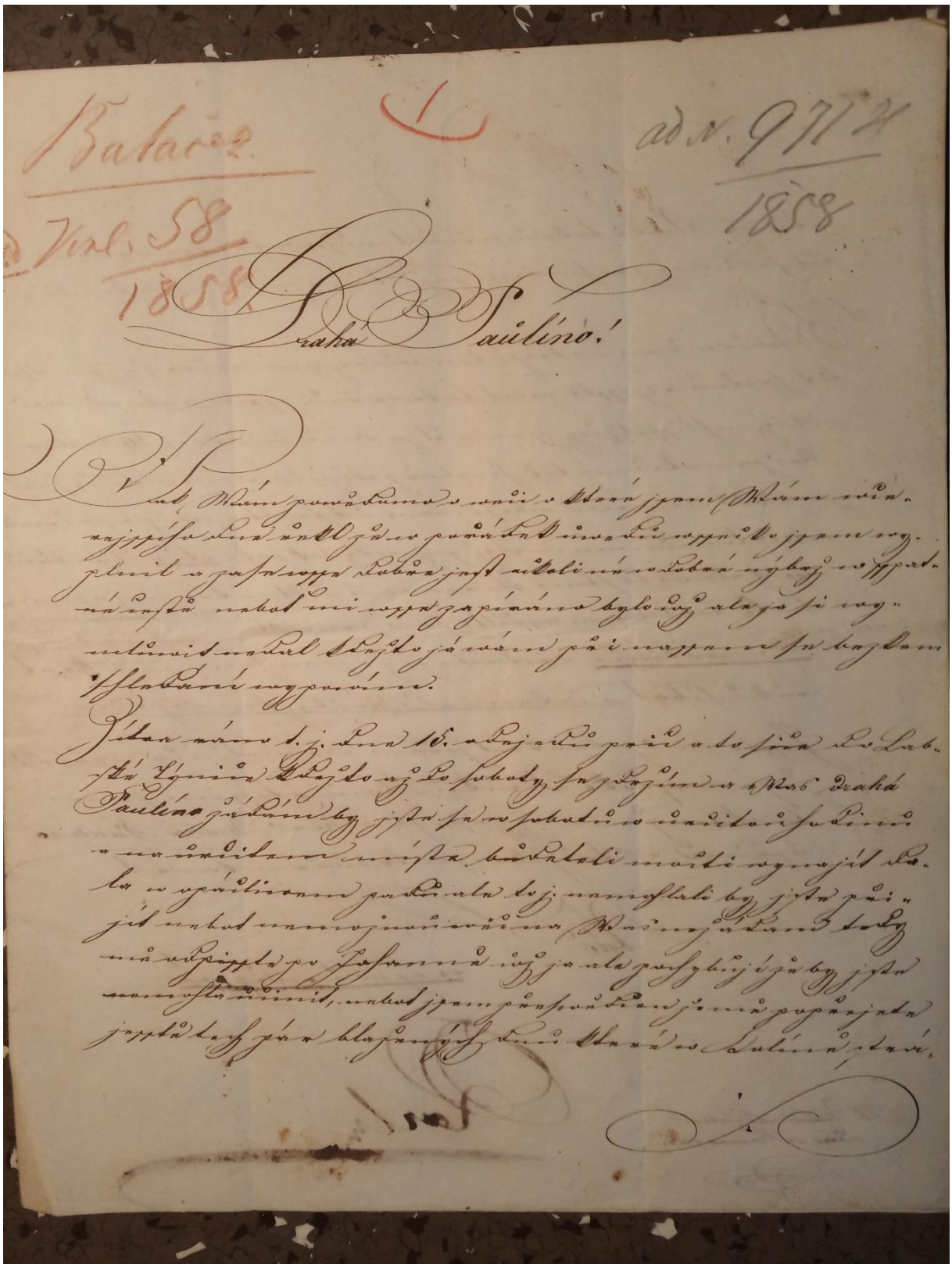
15	Karel Kamper	Paulína Baláček	8.12.1856	18,3 x 11,9 cm ozdobný bílý dopisní papír	obálka modrá 5,6 x 13,4 cm
16	Karel Kamper	matka Paulíny Baláček	17.12.1856	24,3 x 19,6 cm bílý dopisní papír	dopis složený do obálky 8,5 x 14,4 cm
17	Karel Kamper	matka Paulíny Baláček	18.12.1856	21,0 x 16,7 cm bílý dopisní papír	5,9 x 10,4 cm obálka bílá
18	není uvedeno	Paulína Baláček	není uvedeno	20,7 x 16,8 cm bílý dopisní papír	obálka není
ad 18	Karel Kamper	Paulína Baláček	20.12.1856	20,7 x 16,7 cm bílý dopisní papír	dopis složený do obálky 6,7 x 11,2 cm
19	Karel Kamper	Paulína Baláček	23.12.?	21,1 x 16,7 cm bílý dopisní papír	dopis složený do obálky 7,4 x 11,8 cm
20	Karel Kamper	Paulína Baláček	11.1.1857	21,2 x 17,7 cm bílý dopisní papír	dopis složený do obálky 7,9 x 12,4 cm
21	matka Karla Kampera	Paulína Baláček	16.2.?	21,2 x 17,7 cm bílý dopisní papír	obálka není
ad 21	matka Karla Kampera	Paulína Baláček	není uvedeno	21,6 x 17,5 cm bílý dopisní papír	obálka není
22	Karel Kamper	Paulína Baláček	22.2.1857	21,0 x 16,8 cm bílý dopisní papír	dopis složený do obálky 6,7 x 12,1 cm
23	Karel Kamper	Paulína Baláček	8.3.1857	21,4 x 17,6 cm bílý dopisní papír	dopis složený do obálky 7,1 x 13,7 cm
24	Karel Kamper	Paulína Baláček	4.7.1857	20,4 x 16,7 cm bílý dopisní papír	obálka není
25	Karel Kamper	Paulína Baláček	18.7.1857	17,7 x 10,7 cm bílý dopisní papír	obálka není
26	Karel Kamper	Paulína Baláček	21.9.1857	21,4 x 17,4 cm bílý dopisní papír	dopis složený do obálky 7,1 x 12,4 cm
27	Karel Kamper	Paulína Baláček	4.11.1857	21,4 x 17,0 cm bílý dopisní papír	dopis složený do obálky 7,4 x 11,8 cm
28	sestra Karla Kampera	Paulína Baláček	19.6.1858	20,3 x 13,2 cm ozdobný bílý dopisní papír	obálka není

29	Karel Kamper	Paulína Baláček	není uvedeno	10,8 x 17,6 cm bílý dopisní papír	obálka není
30	Karel Kamper	Paulína Baláček	není uvedeno	21,5 x 17,6 cm bílý dopisní papír	obálka není
31	matka Karla Kampera	Paulína Baláček	22.6.1857	21,6 x 17,6 cm bílý dopisní papír	obálka není
32	matka Karla Kampera	Paulína Baláček	29.?.?	21,4 x 17,7 cm bílý dopisní papír	obálka není
33	matka Karla Kampera	Paulína Baláček	není uvedeno	21,0 x 17,7 cm bílý dopisní papír	obálka není
ad 33	matka Karla Kampera	Paulína Baláček	není uvedeno	21,6 x 17,6 cm bílý dopisní papír	obálka není
34	matka Karla Kampera	Paulína Baláček	20.8.?	21,3 x 17,2 cm bílý dopisní papír	obálka není
35	matka Karla Kampera	Paulína Baláček	není uvedeno	26,9 x 21,4 cm bílý dopisní papír	obálka není

Příloha č. 2 - Ukázka soudního spisu

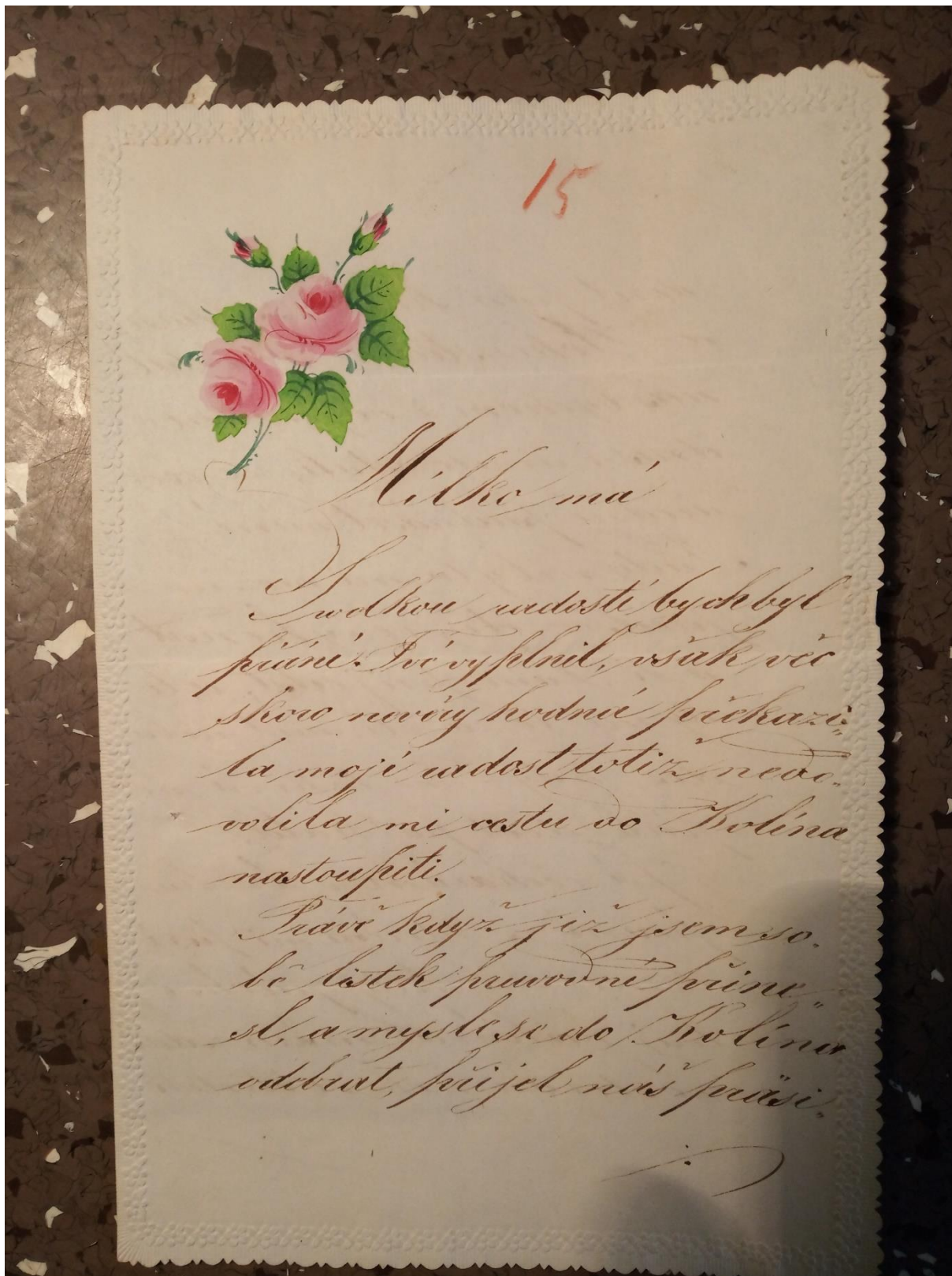
Příloha č. 3 - Ukázka novogotické kurzívy, dopis č. 1

Příloha č. 4 - Ukázka humanistické polokurzívy, dopis č. 15 - zde je důležité povšimnout si například písmene „s“ nebo „p“, které se výrazně liší od výše uvedeného dopisu č. 1

Příloha č. 6 - Ukázka chybějícího textu, dopis č. 19.

Příloha č. 7 - Fotografie Koňské brány v Praze na Václavském náměstí, bývalém Koňském trhu. Také se jí říkalo brána sv. Prokopa. Byla součástí opevnění Nového města Pražského, postavena v 2. polovině 14. století, zbořena roku 1875.¹⁵⁴

155

---

¹⁵⁴ *Koňská brána*, Turistické listy, <http://www.turistickelisty.sportovnilisty.cz/pozice-3/konska-brana/>, (citováno dne 25.7.2021).

¹⁵⁵ Tamtéž.